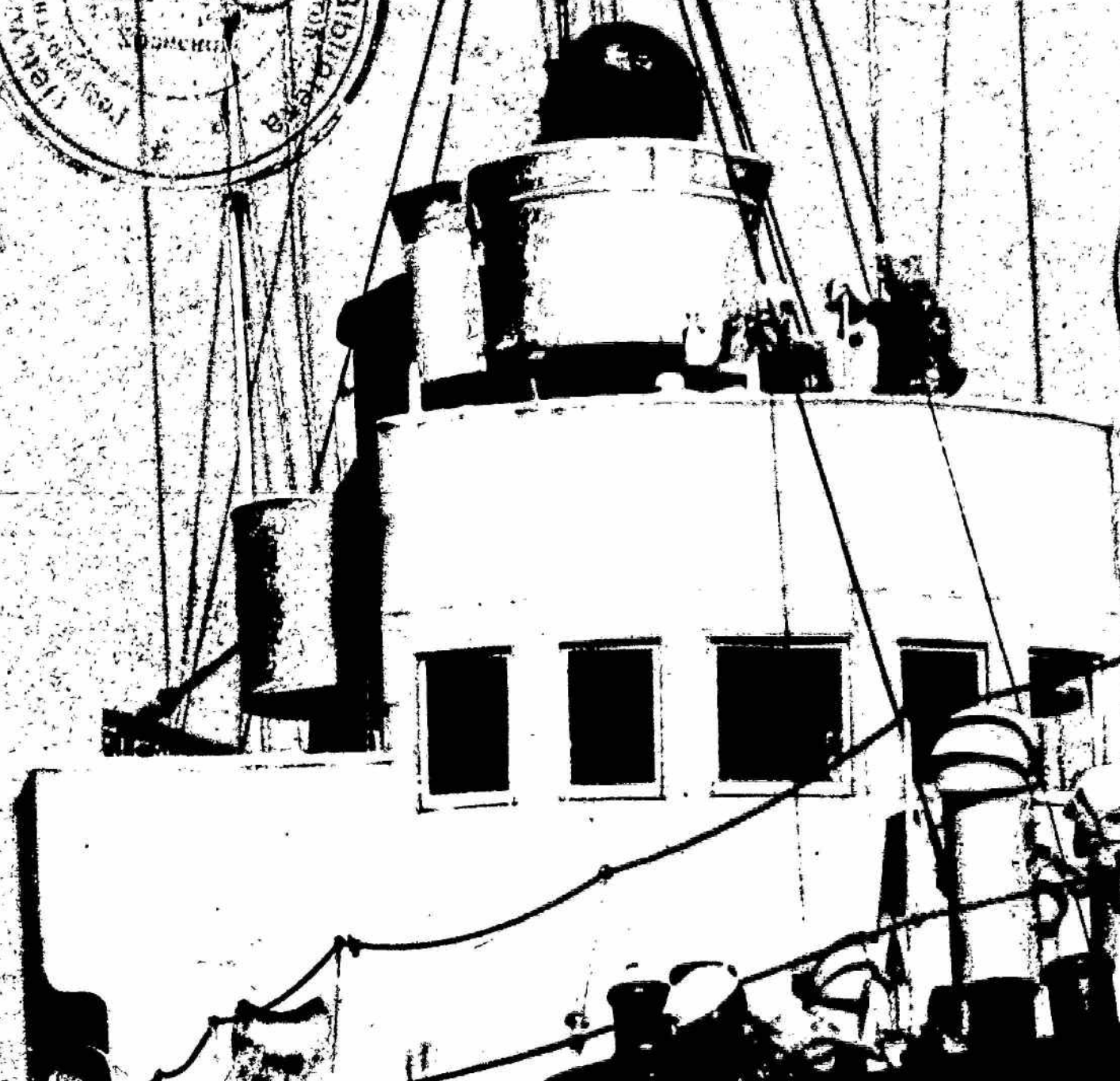
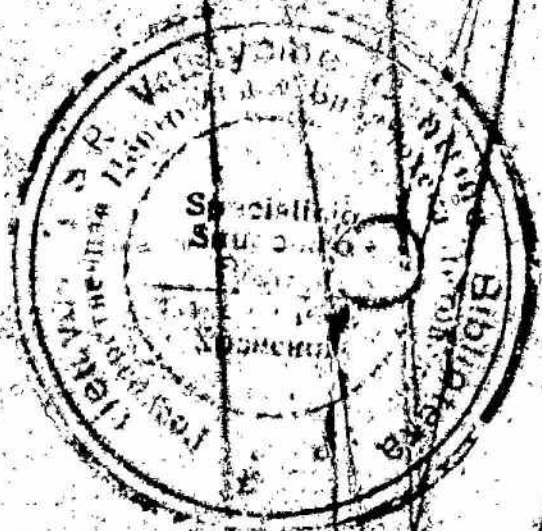

1939

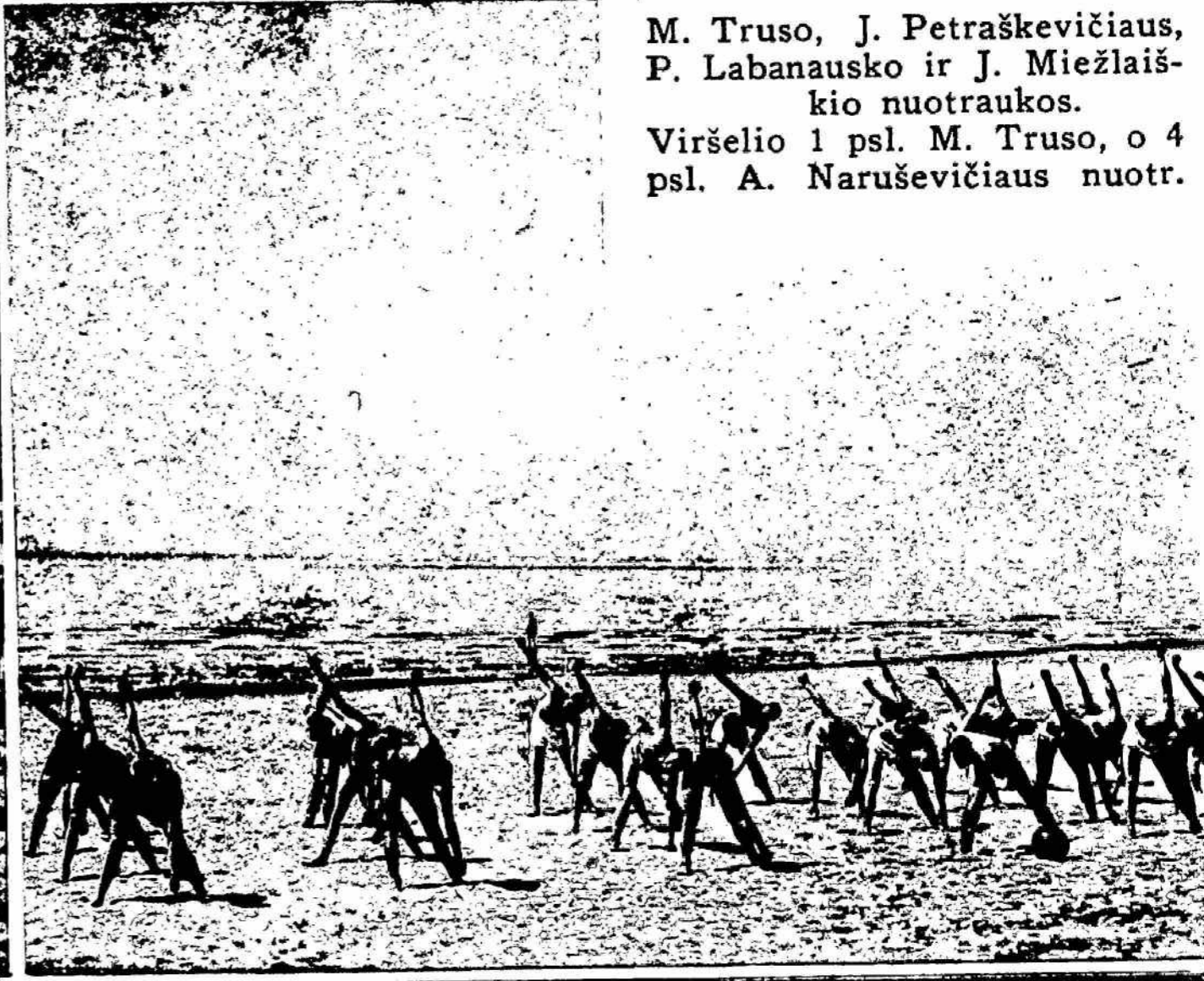

PRESIDENTAS SPECTORIA

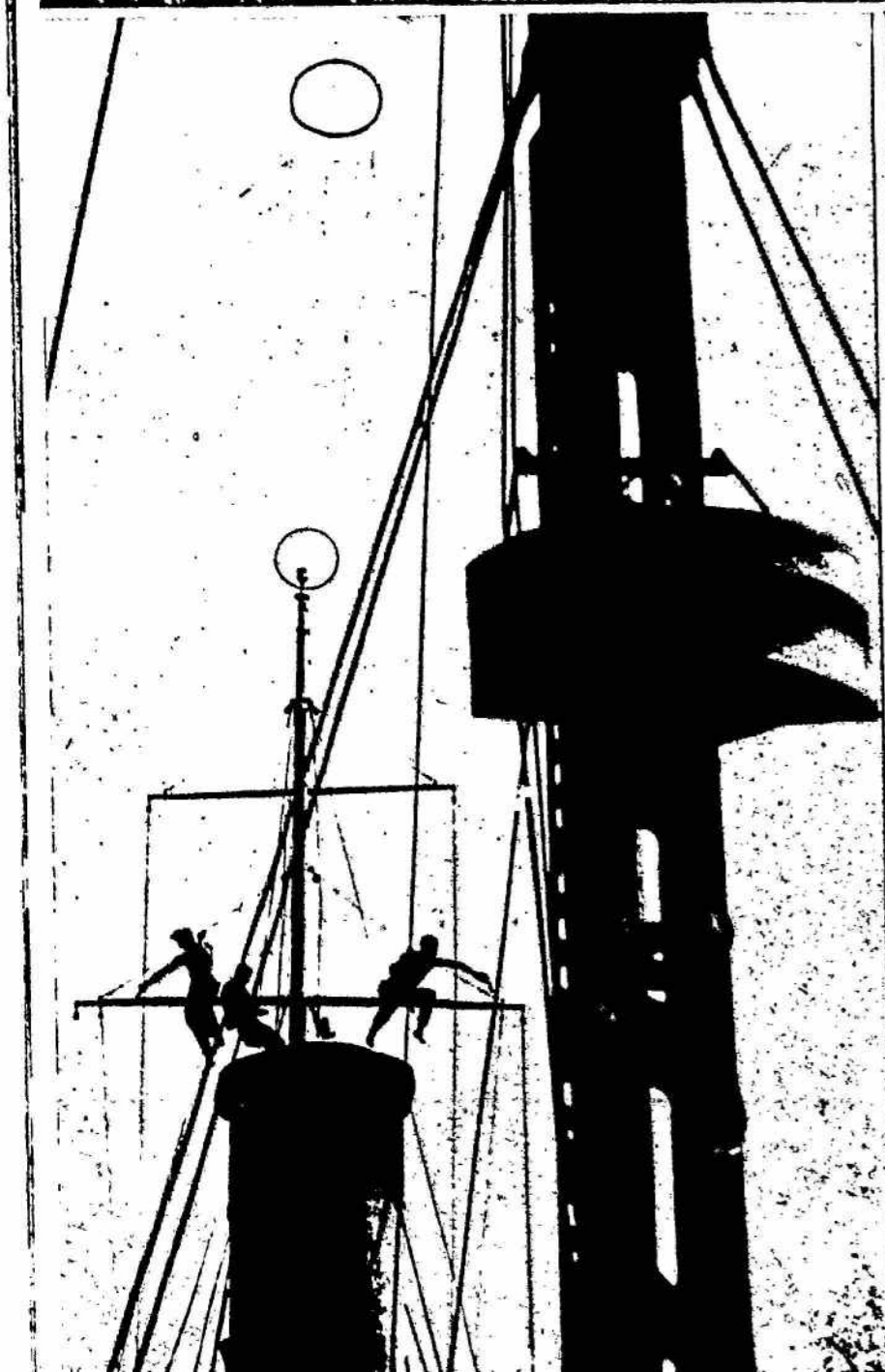
32

KARLUS

„P. Smetonos“ karo laivo igula jūroje ir sausumoje

M. Truso, J. Petraškevičiaus,
P. Labanausko ir J. Miežlaiš-
kio nuotraukos.
Viršelio 1 psl. M. Truso, o 4
psl. A. Naruševičiaus nuotr.

LIE TU VA IR J Ū R A

Valstybės sausumos teritorijos sienas dažniausiai nustato įvairios politinės sutartys. Tačiau šių ribų apibrėžta teritorija dar nėra visa. Modernios valstybės teritorija susideda iš trijų dalių: sausumos, oro erdvės ir vandens plotų. Sausumos ir oro erdvės ribos beveik visados sutampa. Kas kita su vandens plotais. Jie yra nė vienai valstybei neriboti, išskyrus penkių kilometrų pasienio juostą nuo sausumos. Šioji juosta, pagal tarptautinės teisės dėsnius, laikoma teritorija tos valstybės, prie kurios ji priena. O tolesni vandenys yra visiems vienodai atviri. Jais gali laisvai naudotis kiekviena valstybė, kuri tik turi priemonių ir išteklių sukurti ir išlaikyti savo laivyną. Todėl jūrinė teritorija visoms modernioms valstybėms yra vienodai brangi ir visų labai vertinama.

Ir Lietuvos teritorija nesibaigia Baltijos pajūriu. Mūsų teritorija, lygiai kaip ir visų kitų modernių tautų, driekiasi per pasaulio vandenynus. Todėl be reikalo mes kartais dejuojame, jog esame mažas kraštas. Žemėje, tiesa, mūsų teritorija nėra didelė, tačiau vandenyse jos ribų galo nesimato. Lietuva, nors ir neteko Klaipėdos krašto ir uosto, bet ji ir toliau liko jūros valstybė. Šiandien Lietuva turi 21 kilometrą laisvo pajūrio, kuris mus įgalina tapti visiškai rimta ir pajėgia jūrinė valstybe, su savo uostu ir savais laivais.

Šiais laikais visos tautos veržiasi į jūrą, nes jūros reikšmė jau visų pakankamai suprasta. Lietuvis visais laikais brangino jūrą. Mūsų praeities tyrinėtojai tikina, jog ir senovės lietuviai nebuvo nuo jūros nusigrįžę. Tų laikų Lietuvos valdovai, rūpindamiesi mūsų valstybės žemes plėsti į Rytus, nebuvo nukreipę akių ir nuo Vakarų. Baltijos jūra mūsų tautai ir tada buvo lygiai brangi, kaip šiandien. Gal tik yra tas skirtumas, kad tada nė viena tauta, taigi ir lietuviai, nebuvo supratusi tikrojo jūros vaidmens. Jūros vispusiškas įvertinimas kilo daug vėliau. Istorikai teigia, kad jūros reikšmė tautoms iškilusi tik XVII amžiuje. Anglai pirmieji suprato jūros vaidmenį.

Kiek lietuvių tauta brangina jūrą, matyti iš tų gausių dainų ir padavimų, kurie skirti Baltijai. Tauta pati pirmoji sukūrė mūsų jūrinę literatūrą, o jūrinės dainos visame krašte skamba greta kitų dainų. Jūros meilė mūsų tautai yra prigimta, kaip prigimta meilė savo žemei. Tačiau įvairios netolimos praeities politinės sąlygos buvo tokios, kad lietuvių tautai buvo atimti galimūnai naudotis ne tik jūra, bet ir laisve. Tik kai buvo atkurta nepriklausomybė, tada mes savomis jėgomis pradėjome veržtis į jūrą. Ir čia mes neišnaudojome visų galimumų. Lietuvai jūra pradėjo tarnauti tik pastaraisiais metais, kai buvo įkurtas mūsų tautinis prekybos laivynas. Nors mūsų laivynas neįstengė patenkinti visų valstybės užsienių prekybos reikalų, tačiau gera ir tai, kad turime vertingą pradžią.

Lietuva šį pavasarį, atskyrus Klaipėdos kraštą, skaudžiai pajuto tą nuostolį, kuris atsirado netekus didžiosios mūsų turėto Baltijos pajūrio dalies. Mes netekome vienintelio tikro uosto, kurio, savaimė aišku, nepavarduos nė mūsų gauta laisvoji zona, nė būsime šventosios uostas. Tas nuostolis gal būt tik ilgesniam laikui praėjus ims mažėti, tačiau šiandien jis mūsų visų skaudžiai juntamas ir pergyvenamas. Betgi Klaipėdos krašto atskyrimas mūsų nuo jūros neizoliavo. Mes, sukaupe tautos jėgas ir sumobilizavę išteklius, turime įsikurti savo valstybei prideramą naują uostą šventojoje, kuris įstengtų patenkinti mūsų valstybės interesus. Todėl paskiausiu metu visur pas mus ir eina kalbos bei siūlomi projektai jūros reikalais, tiems reikalams mes pagrįstai skiriame daug dėmesio, idėjų ir pastangų.

Jūros reikalai yra dideli, sudėtingi ir platūs. Jie apima visas mūsų tautos ir valstybės gyvenimo viešąsias sritis. Todėl jie yra vieni svarbiausių tautos ir valstybės reikalų. Ir tai suprantama, nes moderni tauta negali likti tik kontinente. Tauta, norėdama laisvai gyventi ir progresuoti, turi išnaudoti savo žemę, oro erdvę ir vandenynus, jos vėliava ir siela turi būti jaučiama visuo-

ta. Lietuvai proporcingai jūros reikalai yra nemažiau aktualūs, kaip Anglijai. Todėl mums reikia visoje Lietuvoje įžiebtį jūros ugnį, sužadinti begalinę jūros meilę, sukelti tautos prigimtine jūrinę dvasią, visų širdyse ir sielose pasėti derlingus jūros daigus, kad lietuvis žinotų ir įsisąmonintų, jog Baltijos pajūris mūsų valstybei nėra teritorinė siena, bet jis yra toji vieta, nuo kurios Lietuvos erdvė prasideda ir tęsiasi tiek toli, kiek toli eina jūros ir vandenynai.

Tautos jūrinė sąmonė mums šiandien yra lygiai tiek pat brangi, kaip ir mūsų visų tautinė sąmonė. Kaip šioji mūsų tautą privedė prie laisvo ir nepriklausomo

valstybinio gyvenimo, taip jūrinė sąmonė mus privalo išvesti į plačiuosius pasaulio vandenis, kad lietuvis jūroje būtų ne atsitiktinis gaivalas, bet drąsus jūreivis ir savo tautos ateities kūrėjas. Lietuvis jūrose ir vandenynuose turi būti toks pat savas, drąsus ir visų pažįstamas, koks jis yra savo gimtoje žemėje.

Lietuvių tautos jūrinei sąmonei gaivinti ir kelti naujingai tarnauja jūros dienos ir jūros savaitės. Jų metu visi, kas dar nėra matęs jūros, privalo ją aplankyti. Jūros savaitė turėtų būti pradžia mūsų didžiųjų jūrinių darbų. Lietuvių tauta, jūros savaitės propagandos pažadinta, turėtų sukaupti savo jėgas ir ryžtis energingiau, drąsiau ir stipriau veržtis į jūrą. Jūra mūsų tautos ir valstybės interesams privalo tarnauti ne mažiau, kaip sausuma. Tik tada mes patenkinsime savo reikalavimus ir išspręsimė svarbiausius valstybės uždavi-

se pasaulio kampuose, mūsų laivai turi raižyti plačiuosius pasaulio vandenis. Į jūrą iš visų tautų mes gal būt išėjome paskutiniai, bet tas faktas mums kaip tik ir skatina padvigubinti tautos ir valstybės jūrinį tempą, kad nebūtume atsilikėliais. Mums reikia, kad Lietuvos jūriniai interesai atitiktų mūsų sausumos interesus.

Mūsų valstybės žemės ploto mažumas mus verčia darytis pajėgia jūrine tauta. Yra eilė pavyzdžių, kurie rodo, jog ir mažos tautos žemyne gali tapti didelėmis tautomis jūroje. Antai, olandai juk irgi yra maža tauta, tačiau, įvertinę didį jūros vaidmenį jie šiandien yra rimta jūrinė tauta, kurios sausumos teritorija driekiasi daugelyje pasaulio dalių. Jūra Olandiją įgalino tapti kolonialine valstybe, kurios kolonijos savo didumu kelis kartus prašoka pačią metropoliją. Tas pat yra su belgais, portugalais ir kitomis nedidelėmis tautomis. Taigi, valstybės sausumos maža teritorija dar nereiškia, kad mes turime ir toliau likti tik žemdirbių tauta. Atvirkščiai, tas faktas mums liepia ne tik ne užmiršti, bet ir patiems sava iniciatyva veržtis į jūrą, kad Lietuva tikra prasme galėtų tapti jūros valstybe.

Šiam tikslui pasiekti mes visur, visomis progomis ir visomis priemonėmis turime tautoje žadinti ir skiepyti jūros meilę, kad dėl jūros mes lygiai sugebėtume aukotis kaip aukojamės dėl savo gimtosios žemės. Tokia galinga jūrų valstybė, kokia yra Anglija ir tai nuolat savo žmonių tarpe propaguoja jūrą, kelia jos vispusišką reikšmę, aiškina anglų jūrinius uždavinius ir t. t. Taigi, galinga jūrinė valstybė šiai savo galybei išlaikyti vartoja ir milžinišką jūros propagandos apar-

Viršuje: Šventosios uostas, J. Pranckūno nuotr. Viduryje: Jaunas žvejys darbe prie savo laivo, Dmt. Čibo nuotr. Apačioje: Pajūris, J. Buračo nuotr.

JŪRŲ ROMANTIKA

Jūrų romantika yra gana sudėtingas psichologinis reiškiny, duodas nuostabių išdavų gyvenime tų tikrųjų jūrų keliautojų, kuriuos jūra galutinai pavergia ir kuriems ji yra jų gyvenimo lyg ir vienintelė keliarodinė žvaigždė.

Jūrų romantika daugiau vaizduotės padaras ir pagrįsta tais senovinės fantazijos sukurtais reiškiniais, kurie yra daugiau mistikos, negu realybės išdava. Visa, kas žmogaus gyvenime sunkiai išaiškinama, mažai proto aprėpiama, nepatikrinta, apgaubta slėpiningumo rūku; kas sužadina smalsumą; kas paslėpta už gamtos gaivalų pertvarų; kas kelia žmogaus mintis į beribes dangaus erdves ir tolius; kas verčia giliau išvelgti, pamilti ir susižavėti gamta su jos nuostabiu būtu pasireiškančiomis grožybėmis — visa tai pavergia žmogaus psichinį „aš“; dvasiškai su tuo suugdo; nejučiom jis tampa apgaubtų nežinomybės šydu savo svajonių vergu. Tokią žmogaus būseną aš pavadinau jūrų romantikos pavergtu žmogumi.

Jūrų romantika yra tik fejeriškas reiškiny, bet jos išdavos vaisingos ir giliai realios. Jūrų romantizmas nėra koks nors skirtingas žmogaus psichikos reiškiny, bet bendras paskiro individo, visuomenės ir atskirų tautų visų psichinių emocijų reiškiny. Štai kodėl šiame trumpame straipsnely aš norėčiau išryškinti gilią jūrų romantikos prasmę, kaip tautų suartinimo, nežinomų žemynų ir vandenyno atradimo, žemės ašigalių ištyrimo faktoriaus, XX amžiaus pradžioje galutinėje išvadoje pateikusių mums vieną popieriaus lapą su matematiškai tiksliai mūsų planetos „žemės“ atvaizdavimu, vieton buvusių iki tol dviejų geografinio žemėlapių pusrutulių. Galingasis jūrų romantizmas davė mums milžiniškų realių atsiekimų.

Mūsų žemės susidarymas, jos istorinė praeitis ir jos pirmą kartą būseną yra tiek miglotos ir neištirtos, kad sunku net spėlioti: ar žmogus perėjo iš Azijos į Ameriką, Australiją ir Polineziją iki žemės paviršiaus geologinių pasikeitimų, ar atvirksčiai — jau po tų įvykių — iš Amerikos, Australijos ir Polinezijos į Aziją, Europą ir Afriką?

Jūros dugnas, Beringo sąsiaurio srity tiek Amerikos, tiek ir Azijos pakrašty vienodos kilmės. Atlanto dugnas — tai Afrikos smiltynų tęsinys ar atvirksčiai?

nius, kai vienodai gerai, drąsiai ir tvirtai stovėsime Lietuvos žemėje ir Baltijos jūroje. Iš jūros vandens keliai išves mus į visą pasaulį.

Jūros reikšmę kiekvienai moderniai ir gyvai tautai puikiai apibrėžia šie Listo žodžiai: „Kas nėra jūros dalyvis, tas atstumtas nuo pasaulio gerų dalykų ir garbės, tas yra Viešpaties Dievo posūnis, nes tauta be laivyno, tai paukštis be sparnų, žuvis be pelekų, briedis ant ramsčių, riteris su mediniu kardu, elgeta ir žmonijos vergas“. O Baltijos jūra Lietuvai, pasak prof. M. Roemerio, yra ne tiktai langas į pasaulį, tai mums visas pasaulis, tai mūsų gyvybės ir laisvės garantija ir sąlyga. Todėl šioji Jūros Savaitė tegul lietuvių tautą suartina su jūra ir tegul būna rimta pradžia mūsų jūrinio išsivystymo, nes gi Baltijos jūra lietuvių energijai, kūrybai ir tautinei didybei atveria plačius horizontus.

J. Senkus

Skandinavijos pusiausalo ir nuo jo atskirtųjų Didžiosios Britanijos salų geologinė kilmė ta pati. Šioje srity nors duomenys užfiksuoti pasaulio mokslo žmonių, tačiau viskas paremta spėliojimais ir hipotezėmis, ko negalima pasakyti apie matematiškai tiksliai geografinių tyrinėjimų išdavas.

Dabartinis mokslas supažindino mus su žvaigždžių pasauliu, bet nepajėgė išskverbti į mūsų planetos priešistorinės struktūros gelmes. Štai kodėl legendariųjų pasakojimų ir Marko Polo kelionių aprašymo apie slaptąją Indiją nuteiktas, smalsumo ir žingeidumo svilinas, norėdamas savo akimis įsitikinti fantastiškosios, tik išivaizduojamos ir slepiamos už tais laikais beribių vandenynų tos šalies tikrumu, vandenynų keliautojas, Kristupas Kolumbas, tik tokios fejerijos vejamas, mūsų eros 1492 metais, nepriplaukęs Azijinės Indijos, nesąmoningai atrado Amerikos salyną ir savo menkučiu, mūsų dabartiniu matu matuojant, lygiu riešuto kevalui laivūškčiu „Santa Maria“ atliko dar neturintį jūrų istorijoje pavyzdžio didvyrišką žygį. Ši romantika davė žmonijai naują žemyną ir naują tautų civilizacijos laikotarpį. Australijos atradimas pateikė naują pasaulio dalių žemėlapi, bet dar ne visai užpildė mūsų planetos atvaizdą.

Dabar gi, išsižiūrėjus į tūkstančius išmėtytų penkiuose vandenynuose ir įvairiose jūrose taškų, turinčių tiksliai nužymėtą savo geografinį plotį ir ilgį, mes pastebėsime, kad beveik visi jie pavadinti jūreivybėje pasižymėjusių žmonių vardais, kurie juos atrado, kurie buvo pavergti jūrų romantizmo, užtekančios karštos saulės rausva aušra, žibsinčiu žvaigždžių švietimu ir šaltu mėnulio spindesiu.

Didysai Andre, regėjęs savo svajonėse matematiškąją Šiaurės ašigalių tašką, su savo labai netobulu orlaiviu žuvo poliarinių speigų žiauriam glėby, likęs savo romantizmo auka. Tas pats romantizmas sukurstė garsųjį Amundseną imtis tirti Pietų ašigalių. Romantizmo pavergti SSSR lakūnai ir jūreiviai suranda ilgai lauktąjį šiaurinį jūros kelią, rodydami tame žygy narsumo ir sumanumo stebuklus ir įpindami naujus laurus į mokslo vainiką. Šiuo atveju visai nesvarbu, kas pirmas ir kas paskutinis, romantizmo apkerėtas, atliko savo didvyrišką žygdarbį, nes pasaulinė žmonijos istorija vienodai jų vardus įrašo progresuojančio mokslo lentoje.

Vėžiukų žvejyba

M. Bilvaiso nuotr.

Žmogaus gyvenimas tiek trumpas, bet, antra vertus, ir tiek turiningas jį supančios gamtos išpūdžių, kurie sukelia jame nenugalimus, nors dažnai ir jam pačiam nesuprantamus, troškimus. Ši nuotaika gimdo

Jūros savaitės vyr. komitetas ir talkininkai
Smečekauskio nuotr.

pavergiantį žmogaus psichiką romantizmą. Purpurinio ūko apglėbta besileidžianti saulė, švelniai teliukuojančios jūros pakrantų bangos, kurių ritmingas šnarėjimas gimdo žmogaus vaizduotėje tolimos dar, nėkuo nesudrumstos kūdikystės ir jaunatvės atsiminimus apie legendomis apsuptą tolimųjų kraštų žmonių, žvėrių ir augmenijos vaizdus — nenorom sukelia geismą pamatyti, girdėti, stebėti tai, kas gamtos ir erdvės kliuvinių paslėpta nuo mūsų fizinio ir dvasinio žvilgsnio. Trumpai tariant, gimsta potraukis apie kažin ko nežinomo, nepatirto ir lyg magnetas pritraukia žmogaus psichinį „aš“, kad jis tyrinėtų ir savo svajones fiziškai išreikštų.

Nėra nieko keisto ir nenormalaus, jei stovėjęs krante ir matęs išėlusios jūros vaizdą jaunuolis, prislėgtas tos audros stichinės jėgos didingumo, ūmai pasijunta pagautas ekstazės. Čia jis išgeidžia būtinai išmėginti savo jėgas grumtynėse su įnirtusia stichija. Kovos troškimas yra instinktyvi nuotaika kiekvieno vyriškos giminės: jis būtų žmogus, ar žvėris. Stichijos jėgų nugalėjimas suteikia neapsakomai malonų jausmą. Čia pasitenkinimas, džiaugsmas, pasididžiavimas nuveiktu darbu ir troškimas naujų žygdarbių, bet jau didesnio masto. Noras dirbti didesne drąsa ir pasiryžimu, negu, kaip jam atrodo, pareikalavo gan lengvai pasiektoji pirmoji pergalė. Palaipsniui užsigrūdindama mažesniuose dalykuose siela trokšta didesnių. Reiškia, romantizmas pavergė žmogų ir jo pasėkoje: ar padaryta naujų atradimų ir ištyrimų, panaudotų žmonijos gerovei, arba drąsuolis žuvo. Vieni žūsta, kiti gi veja begalinę virvę ir ta virve riša žmoniją, suartina tautas ir valstybes. Jų žibančius legendų aureolėje vardus jūrų istorija įamžina kaip neįkainojamus mokslui nuopelnus. Jūrų romantizmo pagautieji keliautojai buvo ir liks žmonijos pažangos avangarde! Tai ne tuščias

ir nuvalkiotas gražbylostės posakis. Tai logiška išvada iš daugelio šimtų metų stebėjimų pirmykščio upės lovelio ir mūsų gadynės vandenynus raižančių milžiniškų laivų, vairuojamų tų pačių romantizmo pagautų jūreivių, kaip ir prieš daugelį šimtmečių.

Prieš mane guli žemėlapis. Tai jūrininkų šimtmečiais plaukiojimų išdava. Čia su visomis krantų apibrėžimų smulkmenomis kontinentai, salos, uolos, povandeniniai akmenys, seklumos; potvynių ir atoslūgių pažymėjimai, o kas svarbiausia — supančių tuos žemynus smėlių slinkimo kryptys. Nuo bangų mūsų pareinąs smėlių judėjimas yra labai ir labai simboliškas ir pamokantis. Gamtos jėgų spiriamas smėlis slenka iš vietos į vietą, simboliškai atvaizduodamas tūkstančius metų nusitęsusių tuos žemynus apgyvenusiu tautų kilnojimąsi.

Žilos senovės padavimai byloja, kad mes esame palikuonys tos tautos, kuri amžių glūdumoje dėl dar neištirtų likimo priežasčių iš paslaptingosios Indijos gelmių patraukė į Europą. Kelionėje jai teko nugalėti čia sutiktąsias tautas, arba, ji pati buvo nugalima ir nugalėtojų nustelbiama. Per ilgus amžius karų draskoma ilgainiui fiziškai susilpnėjo ir liko svetimųjų pavergta, bet dvasiškai išliko stipri. Ir štai XIX amžiuje pradėjo atbusti ir, vos XX amžiui išaušus, tvirtai atsistojo ant kojų, kad nebekliudoma tęstų savo padermės plėtimąsi lemties jai skirtoje Pabaltijo žemėje. Mes prie jūros! Toliau lyg ir nebėra žemės, ant kurios būtų galima koją pastatyti. Tačiau mums atsiveria beribė jūra, kurią mes, kaip mums diktuoja gautasis iš tautų istorijos patyrimas, turime pavesti mūsų romantikams jūrininkams, kad jie ją užkariautų ir išsamiai išnaudotų mūsų atgijusios tautos ir Tėvynės reikalams. Mūsų šviesi ateitis plačioje jūroje!

Kapitonas Nemo

SAVANORIŲ MOTINA

Vikt. Šimaitis

Tu prie staklių dienas prarajojai,
Per naktis prie ratelio meldeis,
Kada sūnūs — jauni savanoriai
Iškeliavo gimtinės keliais.
Jie atakoj, ugnį, jie prieš mirtį,
Jie, kaip vėjai rudens darganoj,
Ėjo Lietuvai laisvės nupirkti.
Bet... palūžo pirmojoj kovoj...
Tu, kaip paukštė sau širdį sužeidus,
Didžio skausmo buvai parblokšta.
Nebe tas liko kenčiantis veidas.
Ir visa tu likai nebeta.
Krykštė volungės šlamančiam gojui,
Šlaituos gegužės šaukė ku-kū —
Tu verkei ir biržely ir mojuj,
Eidama juodo vargo taku.
Bet... ar tu neregėjai?.. Iš kraujo,
Iš pabalusių kaulų kapuos
Gimė dienos gyvenimo naujo
Laisvo krašto laisvuosiuos laukuos!
Ar regėjai, kaip saule sušvito
Tavo karžygių kryžiai nauji —
Į auksinį mūsų Tėviškės rytą
Amžiams kelią nugairino jie!

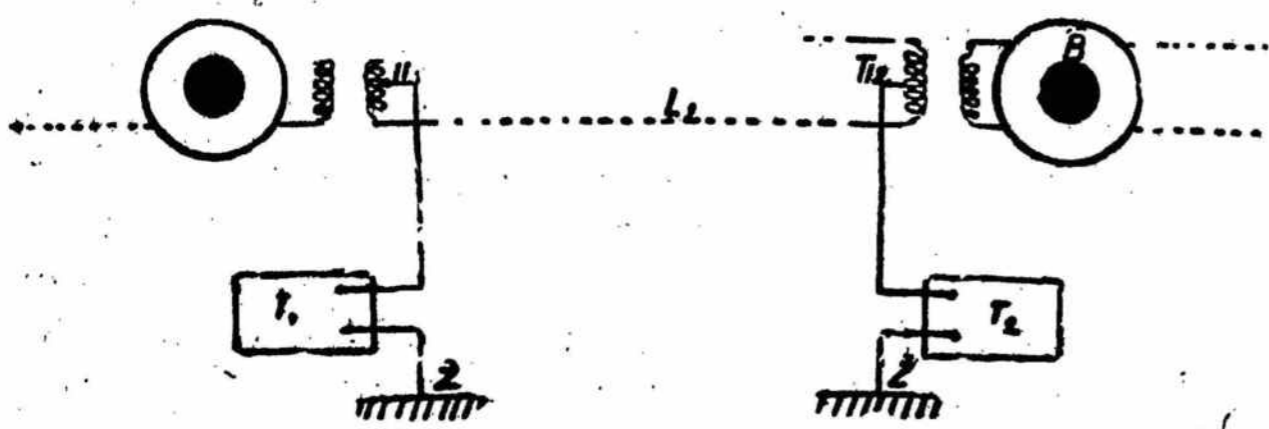
TOLISPAUDŽIAI KARO RYŠIŲ TARNYBOJE

(Žiūr. „Kario“ Nr. 31)

Aparatų sujungimas darbui

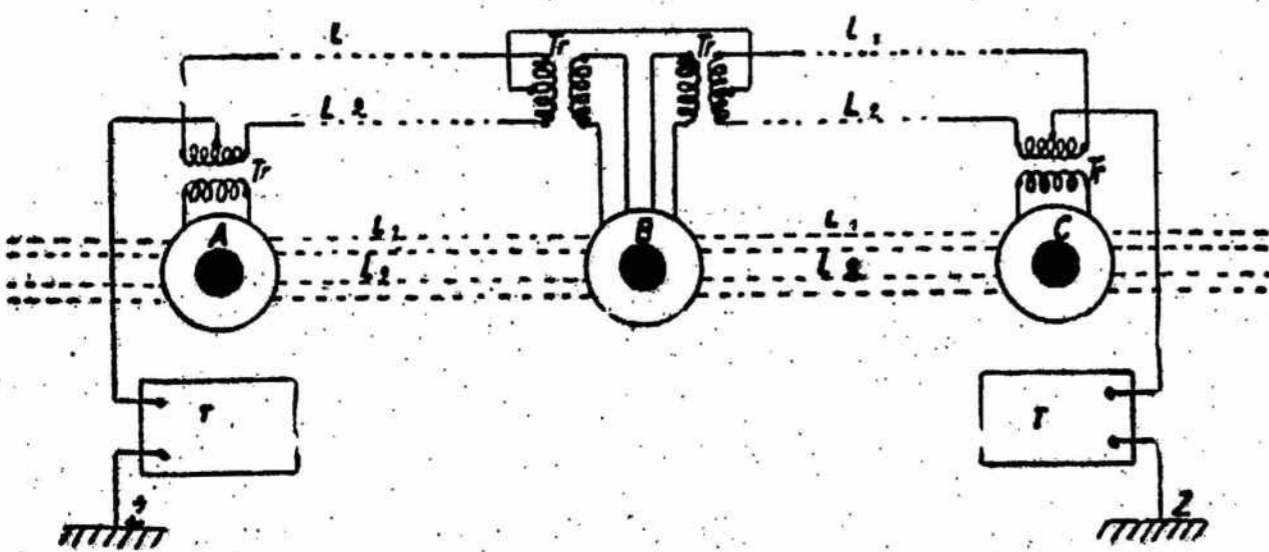
Darbui tolispaudžių aparatai tarp savęs sujungiami laidais. Laidais naudojama kabelis ir nuoga viela, o linija gali būti vienlaidė ar dvilaidė. Nuogi laidai turi būti pakelti nuo žemės, kad neturėtų su ja susisiekiimo (kontakto). Taip pat ir kabelio laidais srovė neturi nusekti į žemę. Srovei žymiai nusenkant, aparatai veikia neteisingai — gaunami ne tokie, koki siunčiami ženklai.

Tolispaudžių darbui, kaip ir kitoms ryšių priemonėms, naudojamos vienlaidės ir dvilaidės linijos. Specialiai tolispaudžiams tiesti vienlaidės linijos mažai praktikuojamos todėl, kad jos tinka vien tik tolispaudžių darbui; vienlaidė linija, dirbant tolispaudžiui, kitomis ryšių priemonėmis dirbti nebūtų galima. Dažniausiai tolispaudžių darbui naudojamos dvilaidės linijos, sudarant **simultaną** (toje pat dvilaidėje linijoje yra įjungta ir kita kuri nors ryšių priemonė, pav., telefonas, telegrafo aparatas ir pan.).

Br. 3. Simultaniam darbui tarp dviejų centrinių jungimo schema. A, B — telefono c-nės, L₁, L₂—telefono linijų laidai, Tr₁, Tr₂—transliatoriai, T₁, T₂—tolispaudžiai, Ž—žeminimas.

Kadangi tolispaudžiai jungiami tik didesniuose atstumuose, tai bendram, vadinamam **simultaniniam**, darbui jie bus jungiami į jau esamas nuolatinės telefono linijas. **Simultaniniu** darbu vadinama todėl, kad, nežiūrint į tai, jog tolispaudžių aparatai yra linijon įjungti ir jais dirbama, dar tais pačiais laidais vienu metu galima kalbėti telefonu ar dirbti telegrafu; tam pasikalbėjimui tolispaudžiai nė kiek netrukdo.

Br. 4. Simultaniam darbui tarp trijų ir daugiau telefono c-nių jungimo schema. Tr—transliatoriai, A, B ir C — telefono c-nės, L₁, L₂—telef. linijų laidai, T—tolispaudžiai, Ž—žemė

Toks dvigubam darbui laidų išnaudojimas galimas todėl, kad tolispaudžis susidaro sau atskirą grandinę ir kad jo signalų srovė eina iš karto abiem telefono laidais ir grįžta į aparatą žeme. Tokiai grandinei sudaryti, linijon (prie telefono centrinių) įjungiami transliatoriai, kurių viduriniai gnybtai prijungiami prie to-

lispaudžių vienu gnybtu, o kiti jų gnybtai įžeminami (žiūr. 3 br.).

Pasitaiko, kad tolispaudžiams numatytoje darbo linijoje yra ne dvi, kaip 3 br. pavaizduota, bet daugiau telefono centrinių. Tada prie vidurinių telefono centrinių reikalinga jungti ne vieną, bet du transliatorių; jų viduriniai gnybtai sujungiami tarp savęs (žiūr. 4 br.).

Tolispaudžiams naudojamos telefono linijos ilgis pareina nuo jos varžos: juo linijos varža mažesnė, juo ji gali būti ilgesnė. Koks gali būti linijos varžos didžiausias galimumas, galima sužinoti pasinaudojant Omo dėsnium. Jei mums iš ankščiau yra žinomi du dydžiai E ir J (elektros varomoji jėga ir srovė), tai, pasinaudodami Omo formule, lengvai galime surasti ir trečiąjį dydį — R (varžą), būtent:

$$R = \frac{E}{J}; \quad R = \frac{60}{0,025} = 2400 \text{ omų.}$$

Matome, kad linija gali turėti varžos iki 2400 omų. Tada jos ilgis, jei laidas varinės vielos 3 mm diametro, gali būti net iki 1000 km.

Apskaičiuojant dvilaidžių linijų varžą, reikia turėti galvoje tai, kad dvilaidės linijos tolispaudžių darbui tarnauja lygiagrečiai, tad ir jų varža dvigubai mažesnė, o pats linijos ilgis dvigubai didesnis (net iki 2000 km). Aparatai turi ir savo vidaus varžą, bet kad ji, palyginti su išorės varža, yra maža, tai į ją nekreipiamas dėmesys. Jei naudojamoje darbui linijoje nėra 2400 omų varžos, tai signalinės srovės dydis didesnis, negu 25 mA. Mums jau žinoma, kad srovės dydis neturi viršyti 25 mA, todėl reikalinga linijon jungti papildomos (dirbtinės) varžos, kuriomis būtų galima riboti srovės dydis. Tokios varžos jungiamos reikmenų dėžėje (žiūr. 2 pav.).

Korespondavimas

Aparatus nuregulavus, prijungus reikiamus elektros energijos šaltinius ir juos įjungus į liniją, pradedamas ryšys. Ryšį pradedant, įjungiamą signalinę srovę ir paleidžiami varikliai. Šaukiančiosios stoties tolispaudininkas, raidyno raidės „kas jūs esat“ nuspaudimu, automatiškai iššaukia antrąjį aparatą, paleisdamas jo atsakomąjį mechanizmą, kuris automatiškai persiunčia savo šaukinį ir tuo pat būdu gali pareikalauti iš šaukiančiosios stoties šaukinio (kiekvienas aparatas turi nustatytus šaukinius). Taip užmezgamas tarp dviejų stočių ryšys.

Paprastai šaukiniais keičiamasi pradedant risti tik naujai įrengtoms stotims. Šaukinų pasikeitimu įsitikinama, kad šaukiamoji stotis tikrai yra ta pati, kad aparatai ir linija yra tvarkoje (pasikeitimas šaukiniais, derinio davimas, pasiūlymas ir sutikimas perduoti-priimti telegramą originališkai pavaizduota 5 pav.).

SAULIAI 1236—03. KERNAVĖ 1279—02
RRRRYYYYRYRYRY PO BR

Pav. 5. Ryšio užmezgimas. Aparatų šaukiniai (Sauliai 1236—03, Kernavė 1279—02), derinys (RY.....), pasiūlymas (PO) telegramai perduoti ir sutikimas (BR) telegramai priimti.

Šaukiniais pasikeitus ir aparatams gerai veikiant, perduodama turimos telegramos (telegramos perdavimo eilė pavaizduota telegramos juostoje 6 pav.).

NR 115 R 54=1115 0310= ADRESATAS=
TEKSTAS =PARAŠAS=+ =NR 115 R 54=SN+
Pav. 6. Telegramos perdavimo eilė ir pakvitavimas

Telegramos priėmimą pakvitavus (žiūr. 6 pav.), priėmusios stoties tolistpaudininkas paruošia ją įteikti adresatui: priimtos telegramos juostelę sukarpo į dalis

Gaunamosios telegramos blankas

Adresatui įteikiamas lapas	Priėmė: <i>Sauliai</i> (priėm. stot. pavad.)	I T P R I K I A	Kvitas siunčiamas adresatui pasirašyti
Officialinė, [redacted], [redacted] S (Nereikalingus žodžius išbraukti) (skuba)	Iš <i>Kernavės</i> (siunč. stoties pavad.)		TELEGRAMA Nr. 98
TELEGRAMA Nr. 98	XI m 15 d 04 v 10 m		Tolistpaudžio stotis (stoties rūšis)
Perdavimo priemonė <i>tolistpaudis</i>	<i>gr. Laimutis</i> (priėmėjo pavardė)		priskirta prie <i>Armijos</i> (stoties)
R27 = 1115 0355 =			<i>štabo</i> (aptarnaujamas dalinys)
ARMIJOS VADUI = DIVIZIJAI SKIRTĄ RIBĄ UŽĖMIAU 3 VAL. 40 MIN. MANO ŠTABAS NUO 4 VAL. TYTUVĖNŲ MIESTELYJE. KARIŲ NUOTAIKA GERA. PRIEŠAS AKTYVAUS VEIKIMO NERODO. = B. GENEROLAS BERŽAS, DIVIZ. VADAS. =+		Stoties Viršininkas: <i>J. psk. Pakalka</i> (laipsnis ir pavardė)	
		Telegramą gavau:m.....d.....v.....min (gavėjo parašas)	

Pav. 7. Telegrama paruošta įteikti adresatui

ir suklijuoja jas telegramos blanke. Suklijuota telegrama galutinai paruošiama ir įteikiama adresatui bendra telegramoms įteikti tvarka (paruošta telegrama įteikti pavaizduota 7 pav.).

Tolistpaudžiai darbo ir nedarbo metu būna uždengti specialiais dangteliais. Aparatai uždengiami tam, kad nepridulkėtų mechanizmas ir kad rašant nuslopinus mechanizmo bildesį (rašyti galima ir uždengtais, nes klavišos lieka neuždengtos, pav. 8).

Pav. 8. Rašymas neuždengtu tolistpaudžiu

Teigiamos savybės

Tolistpaudžio stočiai aptarnauti pakanka vieno tolistpaudininko, tačiau praktikoje aptarnauja du: vienas perdavinėja telegramas, o antras gautas telegramas sutvarko.

Stotyje, kuri telegramą perdavė, ant juostos liko perduotos telegramos turinys. Tokiu būdu perduotą telegramą galima bet kuriuo laiku patikrinti — kontroliuoti.

Tolistpaudžiai yra gan

tobula ir patikima ryšių priemonė. Patogumas rašyti yra svarbiausia jų ypatybė: nereikalauja kvalifikuotų tolistpaudininkų-telegrafistų. Be to, ir rašymo tempas didelis (330 raidžių per minutę).

Patikimi tolistpaudžiai ir paslapties išlaikymo atžvilgiu. Jei priešas, sužinojęs, kurioje linijoje darbai įjungti mūsų tolistpaudžiai, įsijungtų savo, tai, galima sakyti, naudos visiškai neturėtų, nes pasikalbėjimo perimti negalėtų. Neperimtų dėl šių priežasčių: dėl nevienodo variklio greičio, dėl darbo srovės, dėl pačių aparatų nureguliuojimo; įjungus linijon kitą aparatą, tiesioginiai aparatai negalės teisingai dirbti. Dėl tos priežasties bus ieškoma kliūtis ir pastebėta įjungtas aparatas.

Priedas 3

Neigiamosios savybės

Tolistpaudžio stotis susideda iš paties aparato, feikmenų dėžės su atsarginėmis dalimis ir akumuliatorių (atskiri vienetai). Aparatas ir reikmenų dėžė su atsarginėmis dalimis sveria 107 kg, akumuliatoriai — 129 kg, visos stoties svoris — 236 kg. Dėl savo svorio stotis sudaro kai kurių nepatogumų, norint perkelti ją iš vienos vietos į kitą, o jei kiek toliau, reikalinga pervežimo priemonė. Aparatai, būdami jautrūs, pervežant iš vienos vietos kiton, reikalauja gero įpakavimo, kam sunaudojama nemaža laiko. Stočiai įrengti taip pat reikalinga kiek daugiau laiko. Patys aparatai yra labai brangūs; jiems naudojama elektros energija taip pat brangiai atseina.

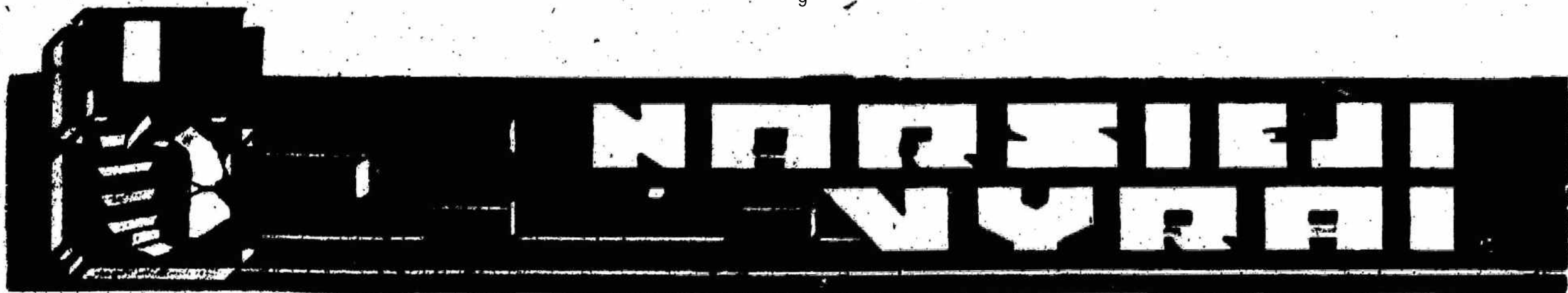
Tolistpaudžiai, dėl savo brangumo, svorio ir reikalaujamo laiko stočiai įrengti ir nuimti, negalimi naudoti nedideliuose atstumuose (arti prieš pozicijų). Jie naudojami ryšiui tik didesniems kariuomenės vienetais surišti, pradedant divizija. Tik išimtiniais atsitikimais gali būti panaudoti ir pulko ribose.

Vis tik tai tolistpaudžiai, viršydami savo gerosiomis pusėmis blogąsias ir gerai atlikdami jiems skirtą darbą, tenka manyti, ilgai stovės kitų ryšių priemonių pirmose eilėse.

Petras Medalinskas

Švietimo ministras Dr. Bistras sveikinasi su S. Kalvarijos šaulėmis

PAĖMĖ PRIEŠO PATRANKĄ

Ats. psk. Zenonas Miklušis kilęs iš okupuotos Lietuvos. Gimė Kamorūnų k., Kaniavos vl., Lydos aps., ūkininkų šeimoje.

Zenono karinis gyvenimas prasidėjo 1919 metais. Tai sąmyšio laikas. Didžiojo karo nuvarginti žmonės nenorėjo klausyti apie karą ir smerkė tuos, kurie apie tai galvojo. Zenonas to nepaisė ir rūpinosi, kaip pasiekti lietuvių karių, apie kuriuos jis buvo girdėjęs. Jo krašte nemaža jau buvo lenkiškos įtakos, bet jai jis nepasidavė ir linko prie savųjų. Vargais negalais pasiekė Alytų. Čia jį tuojaus sučiupo stovėję ant tilto vokiečiai ir pradėjo kamantinėti. Mat, manė, kad koks bolševikas esąs, kurie tada spraudėsi į Lietuvą.

Miklušiui pasisekė vokiečius įtikinti, kad jis nesąs toks. Pagaliau vokiečiai jį net kava pavaišino ir paleido. Pasak Miklušio, ta kava jį gerai sustiprino, nes viduriai jau „žviagė“. Linksmiau buvo ir lietuvių komendantūros ieškoti. Tai pirmoji lietuviška įstaiga, su kuria pirmą kartą teko jam susidurti. Lietuviškas draugingumas, kalba jį visai maloniai nuteikė.

Savanoriu įsirašė į 1. pėst. pulką. Iš visur ėjo žinios, kad priešas slenka, pavojus gresia, bet, pasak Miklušio, nuostabi pas visus buvo nuotaika, kad baimė mummyse nebuvo vietos. Nebuvo kada karinio rengimo praeiti, tačiau visi drausmingai ir dvasios pakilimu klausė vadų ir norėjo priešą nugalėti. Tokia nuotaika Miklušis po dviejų dienų su draugais ėjo į frontą.

1. pėst. pulko
psk. Z. Miklušis

Kurkliai, Didieji Dvarai, Ulyčia — tai Miklušio karinio rengimo egzaminai, pirmasis kovos krikštas ir laimėjimas. Čia Miklušiui su draugais pasisekė kulkosvaidžio ugnimi perkirsti priešų jėgas paliai plentą ir iš bolševikų atimti didelį grobį. Reikia pažymėti vietos gyventojų meilę savo kariams ir jiems teikiamą visokeriopą pagalbą. Šis laimėjimas sėkmingiau įvykdytas vietos gyventojų dėka, kurie tikras žinias suteikdavo apie priešą ir savo karius užvesdavo.

Laimėjimas buvo džiugus: pralaužta bolševikų užtvara, paimta patranka, 3 dėžės su sviediniais ir 12 arklių. Miklušio ir jo draugų karinis egzaminas buvo išlaikytas. Tuojaus sėdo ant arklio ir skubėjo pas vadą karininką Reklaitį pranešti apie laimėjimą.

Sutvarkę grobį, kupini džiaugsmo ir naujo pasiryžimo galvojo apie kitą puolimą. Apie poilsį, atostogas, nuovargį — šauniems vyrams buvo gėdos mintis ir niekas apie tai negalvojo. Vėliau dalyvavo kautynėse su bermontininkais ir lenkais.

Z. Miklušis kaip savanoris ir Vyčio kryžiaus kavaličius gavo Martinavos dv., Varėnos vl. 13 ha žemės, kurioje ūkininkauja.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie jį: „1. pėst. pulko vrs. Juozas Kazlauskas ir eiliniai: Jurgis Malinauskas, Zenonas Miklušis ir Simas Vasermanas. 1919 m. gegužės 19 d. užėmus Didžiakaimį, kuopos būrys buvo pasiųstas žvalgybon plento kryptimi. Aukščiau minimi kareiviai pamatė iš Kurklių bėgančią į plentą bolševikų artileriją. Jie visi puolė į kairę atkirsti priešų baterijai kelią ir iš šautuvų pradėjo ją šaudyti. Priešas, norėdamas išgelbėti savo bateriją, į mūsų karių atidengė smarkią ugnį. Minimi kareiviai matydami, kad priešų baterija gali pabėgti, savo iniciatyva puolė ją, šaukdami valio. Šių karių dėka iš bolševikų buvo paimta viena nauja patranka, 3 sviedinių dėžės šešiais ratais, daug sviedinių, arklių su pakinktais ir balnais, ir kt.“

P. Vaitiekus

1. PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKAS. Rugpiučio 4—5 d. miesto sporto aikštyne buvo 1. PP karių sporto šventė. Visuomenė atsidėjusi stebėjo karininkų, puskarininkų ir kareivių tarpusavio rungtynes.

Atskirose sporto šakose pirmąsias vietas laimėjo: karininkų moderniojoje penkiakovoje: I v. ltn. Bagdonas, II v. j. ltn. Žaliaduonis, III v. j. ltn. Raugas. Sportinėje penkiakovoje: karininkų: I v. j. ltn. Gontis (2323 taškai), II v. j. ltn. Račinskas (1874 t.), III v. j. ltn. Kondrotas (1748 t.); puskarininkų: I v. 2. kp. psk. Balbatas (1565 t.), II v. 9. kp. j. psk. Martinonis (1271 t.), III v. 7. kp. j. psk. Būga (1225 t.). Puskarininkų trikovoj: I v. 7. kp. psk. Bronius Umbrasas (1223 t.), II v. 3. kkp. psk. Žukauskas (1098 t.), III v. 9. kp. psk. Šutinyš (851 t.). Sportiniam šaudyme karininkų: iš šautuvų I v. j. ltn. Trilupaitis, o iš pistoletų — I v. ltn. Šavukynas; puskarininkų: iš šautuvų I v. 6. kp. vrs. Gricius, o iš pistoletų I v. mok. kp. psk. Kaselis. Granatų mėtyme į toli ir į taikinį: puskarininkų I v. mok. kp. psk. Mudėnas; II v. 4. kp. psk. Urbanavičius; kareivių: I v. 3. kp. eil. Juozas Juotka, II v. 9. kp. eil. Mėdviedievas. 200 m plaukime: psk. — I v.

ryšių kp. j. psk. Ambrazevičius; kareivių — I v. 3. kp. gr. Sirevičius, II v. 1. kp. eil. Mackevičius, III v. ryšių kp. gr. Bieliūnas, IV v. 5. kp. j. krv. Šapotkinas. 200 m bėgimo: I v. ryšių kp. eil. Mykolas Tamarevičius (26.8 sek.), II v. 1. kp. gr. Štasyš Mikalauskas (26.9 sek.), III v. 1. kp. eil. Motelis Binderis (27.2 sek.), IV v. 8. kp. j. krv. Gurvičius (27.5 sek.). 1500 m bėgime: I v. 3. kp. eil. Petras Rakauskas (4:42.4), II v. 3. kp. eil. Jonas Biveinis (4:55.0), III v. 1. kp. j. krv. Vaclovas Baranauskas (4:56.4), IV v. 3. k. kp. eil. Volskis (4:57.0). Šokime į aukštį: I v. 8. kp. j. krv. Chajas (147 cm), II v. 3. kp. eil. Juozas Juotka (145 cm). Šokime į toli: I v. 6. kp. eil. Kriceris Benjaminas (522 cm), II v. ryšių kp. eil. Mykolas Tamarevičius (521 cm), III v. minosv. br. eil. Kuprys (507 cm), IV v. 2. k. kp. gr. Boleslovas Gorskis (505 cm).

Pasibaigus varžyboms, pulko vadas sportininkams pasakė kalbą, pabrėždamas, kad „sportas yra pirmutinis kario padėjėjas kautynėse: padeda būti mikliam, staigiam savo sprendimuose, pranašesniau, išvengti priešų smūgių ir pačiam suduoti priešui netikėtą, vikrą, taiklų smūgį“, ir pirmąsias vietas laimėjusiems įteikė prizus. Rungtynes pravedė kpt. Rugys.

Psk. A. Umbrasas

Mes nuo vėtrų nesvirom, nelūžom, nelinkom,
Vis žingsnis po žingsnio, vis ėjom pirmyn.
Nes darbą mylėjom. Ir dainą. Ir ginklą,
Kurs nukreiptas buvo vis prieš širdin.

Audra nuskambėjo patrankų griaudimais.
Nutilo. Ramu. Šaly giedra gimtoj.
Tik žygio daina, tiktai ji nenurimo,
Ir mūsų širdis skamba toje dainoj.

Tą dainą sukūrė pirmi savanoriai.
Tą dainą budėdami traukiame mes.
Kad laisvas vis būtų mūs Tėviškės oras,
Kad vaikščiotų džiaugsmas po mūsų žemes.

Tą dainą pamilo dirvonai žalieji,
Ir jūra pagavo tą dainą iš mūs.
Ir šaukia mums jūrą, banguodama vėjui,
Ir šauksmas pro vėją tas jos neramus:

„Nuo amžių smėlėtąjį krantą galanda
Drąsi ir ryžtinga manoji banga.
Čia gelsvas gintaras tėvynę suranda,
Kai renka iš smilčių jį žvejo ranka.

„Čia baltos žuvėdros pavargę nutūpia,
Kur rymo vienatvėj palinkus pušis.
Ir Nemunas — mūsų gražiausioji upė
Juk čia paskandina sidabro vilnis.

„Žvejys palankaus dažnai laukia čia vėjo
Pakėlęs nuo saulės prie kaktos rankas.
Tą žemę lietuvis nuo amžių mylėjo.
Tą krantą. Tas kopas. Tas smėlio bangas.

„Mylėjo į tolį nubėgančią putą,
Subyrančią saulę sidabro vilny.
Tos meilės stiprios jau senovėje būta,
Ta meilė nežuvo lietuvio širdy.

„Todėl tegu saulei į vakarus svyrant,
Ar pradedant kopti dangum pamažu,
Skambioji daina iš dirvonų, iš girių
Sumišta su jūros bangų ošimu!“

Taip šaukia mums jūra. Mes girdime šauksmą.
Ir šauksmas netirpsta jaunoj širdyje.
Nes kas numalšins tą išdidų jausmą,
Kai jaučiam, kad turi ji mus, o mes ją.

Ach jūra, plačiai apkabinus mūs krantą,
Priglaudus krūtine prie kopų baltų,
Mes tavo šaukimą širdim juk suprantam,
Nes mūsų dvasia vis judri, kaip ir tu.

Mes girdim už mylių juk tavo ošimą,
Už mylių mes matom iškylant bangas.
Todėl tvirtai spaudžiame ginklą plieninį,
Tėvynės paduotą į mūsų rankas.

Ir mūsų daina, plienu ugnį kur skelia
Neduš į tavąsias bangas. Nesuduš!
Ir viesului šoki pašėlusį šeliant
Per tavo platybę nulėks tik, nuuš.

Pajusi dainoj toj tu rūšiąją jėgą,
Pajusi mintis tavin lekiant linksmi:
Nes tavy juk dažnai mūsų mintys subėga,
Nes dažnai juk subėga tavy mūsų jausmai.

Apkabins ta daina tavo bangą kiekvieną,
Ir kiekvieną su meile jautria glamonės.
Ir pajusi tu šią iškilmingąją dieną,
Kad lietuviai esi tu dalis jo širdies.

Mes gyvenam Kaune, Zarasuos ar Alytuj,
Mes gyvenam toliau ar arčiau prie tavęs,
Tačiau meilė kovoj ir audrose ugdyta,
Jei tik reiks, prie tavęs mus atves.

Tad tegu tavo bangos neošia liūdnei.
Tu neužčiok audroj ligi aukšto dangaus.
Mūsų krantą juk plauna laisvi vandenai,
Tai laisvi visados jie ir plaus!

Laisvos bangos mirgės žydrumoj begalinėj
Ir be triukšmo suduš į pakrantės smiltis,
Nes džiaugsmu sužydėjusioj mūsų Tėvynėj
Visad plaks tau lietuvio narsioji širdis.

Laisvas žvejas išplauks žydran tolin bekraštin,
Lauks jo grįžtant žmona su didžiu laimikiu.
Eis mergaitė krantan sau gintarų surasti —
Nuo žalsvosios bangos nenuleis vis akių.

Dienos bėgs. Laikas eis. Sprogs pavasari sodai.
Nulėks vėjas guvus. Ir šveltus. Ir smagus.
Tu girdėsi, o jūra, vis lietuvišką žodį
Ir bangų ošimu jam pritart linksma bus.

Oški, jūra, širdies mūs galingąją jėgą!
Ei! Tau ošti valia — ir didi ir plati.
Baltesni mūsų ginklai už balčiausiąjį sniegą,
Nušveisti ir mūs rankoj tvirtai suspausti!

Oški, jūra! Sargyboj mes stovime rūstūs.
Budriai saugom krauju atkovotas žemes.
Jei pradės piktas vėjas į šalį mūs pūsti,
Tai galinga audra prieš jį kilsime mes!

Jūroj buvo visiškai tamsu. Tą vakarą visoje pakrantėje susibūrė juodi, tiršti debesys. Aštrus vėjas braukė per bangų keteras. Vanduo kilo, griuvo putotomis juostomis, maišėsi sukuriams. Gūdžioj naktyj tamsi jūra atrodė didelė, šiurpia, lemiančia kiekvienam kažką pikta. Vienu metu švystelėjo geltona mėnulio šviesa. Pro tiršto juodo debesio kraštą ši didelė nebylė dangaus akis pažiūrėjo žemyn. Jūroj banga vijo bangą. Geltonų šaltų spindulių atošvaistėj visas vandens plotas atrodė rūstus.

Mažas laivelis šokinėjo bangose. Jis čia staiga pakildavo į bangos viršūnę, čia puldavo ir nusileisdavo į jos prarają, vienu metu atrodydamas, kad amžiams nusmeks gelmėje. Laivelis atrodė toks trapus ir toks menkas, kad priminė galingo vandens sriaute kažkeno paleistą savo likimui riešuto kiautelę.

Mėnulį vėl uždengė debesys. Vėl tamsa viršum jūros, tas pats bangų šniokštimas, begalinis ir be paliovos ir vėjas, kas kartą stiprėjantis. Nakties jūreiviai, kurie šiandien toli buvo nuo kranto mažame laivelyje, ritosi pirmyn, į sienas atsimušusios bangos skildavo ir tūkstančiais mažų lašelių taškydavo sėdinčiuosius. Šaltis ir vanduo jau prasiskverbė per storus jų drabužius; jie jautė kaip jūra stingdė širdį, tačiau jie vis ėjo pirmyn. Staiga blykstelėjo žalia švieselė priešakyje ir vėl pranyko.

— Jie jaučia, — riktelėjo pro vėjo ūkavimą vienas vyrų. — Eik tiesiai prieš bangas.

Vėl iš po nuslinkusios bangos suspindo žiburėlis, ir vėl sekančioji jį uždengė. Kitas iš plaukiančiųjų pe-

*Mūs dvasia neiįpratus vergaut svetimiesiems.
Tu — įpratus girdėti dainas Lietuvos!
Savo dainą su tavo daina mes suliesim
Ir prieš vėją nelenksime niekad galvos.*

*Nes nuo vėjo mes niekad nelūžom, nelinkom.
Tik vis drąsiai, vis ėjom, pirmyn ir pirmyn!
Nes mes mylime darbą, ir dainą, ir ginklą,
Kuris nukreiptas taikliai mūs prieš širdin.*

J. Palionis

rėjo į laivo priešakį, prisispaudė prie jo smailo galo ir aštriai žiūrėjo į tamsą.

„Ar tai jie?“ — suniurnėjo storu balsu jis. — „Vienarankis Anzelmas taip pat žadėjo atplaukti pakrantėn“. — Ir antrasis vyras pakėlė galvą ir savo žvilgsniu norėjo perskroستی tamsą. O gal ir šis?

Kas pakrantės gyventojų žvejų nežinojo vienarankio Anzelmo? Jis atplaukdavo savo mažu kuteriu iš anapus Baltijos jūros. Žilas senis jūrininkas, su parišta rankove, buvo tikras plaukiojantis siaubas. Jo įgula buvo parinkta gauja ir drįsdavo leistis visokiausiu oru ir visokiausiu metu. Anzelmas daug metų jau plaukiojo jūroj ir daug piktų istorijų jo siauros, aštrios, žaibuojančios akys buvo mačiusios. Daug kartų jis buvo jau spąstuose, apsuptas, bet išnerdavo, kaip žuvis pro tinklo skylę. Pajūrio gyventojai jo bijojo, bet ateidavo pas jį, o tiems, kurie norėdavo prasukti pro šalį, jis pats pirmasis pasirodydavo.

Nepažįstama žalia švieselė vėl suspindo, kai laivelis užkopė ant bangos. Jie jau buvo beveik čia. Iš pakrantės atplaukiantis laivelis pasuko šonan.

— Viliau, gerai žiūrėk... — švokštė vienas vyrų, permesdamas burę. — Mes turime išplaukti tiesiai ant Janseno. — Paskui jis pažiūrėjo aukštyn. Dangus buvo juodas, kaip smaluotas laivo dugnas. Kad būtų bent viena žvaigždėlė, o be jų visi jūros plotai atrodė tokie pat klaidūs ir panašūs. Čia pat priešais iškilo juodas, nepažįstamo laivo šešėlis. Šalia lemputė spindėjo šokinėdama su bangomis, o plikas stiebas svyravo tai vienon, tai kiton pusėn. Staiga pasigirdo storas, kimus šūksnis: „Ei!.. Kas ten?“ Mažajame laivelyj, kuris atplaukė nuo kranto, vyrų trejukė nuščiuvo. „Pasiutimas! Juk tai Anzelmas“. „Ei!.. Kas ten?“ — pakartojo klausimą. Senasis šnabžtelėjo jaunam bendrakelioniu: „Viliau! Ką darysime?“. Ir iš juodojo ir paslaptingojo laivo dar kartą suriko: „Atsakykite! Aš šausiu, jei tylėsite...“

Niekas nebeabejojo šiuo grasinimu. Anzelmas nė karto nėra tuščiai kalbėjęs. Jo žodžius paprastai tuoj sekdamas veiksmas. Greit pabėgti nuo šio netikėtai užplaukto laivo bus neįmanoma, nes vėjas kaip tik stūmė į jį. Jūra buvo nerami.

— Tai mes... Mes iš Beržininkų kaimo žvejai.

— Plaukite čia. — Ir tuo pačiu metu švystelėjo balta stipri lempa. Šveisos spindulių pluoštas drykstelėjo juodos jūros paviršiumi.

Dar kelios minutės darbo iš abiejų pusių ir Beržininkų žvejų laivelis jau suposi prie Anzelmo juodojo kuterio. Vilius, kaip katė, peršoko į laivą. Aukštas ir stambus vyras pažiūrėjo į jį. Nors tamsa buvo ta pati, bet jautėsi aštrus jo žvilgsnis. Viliaus dėdė taip pat persirangė į kuterį.

— Lipkite vidun, — parodė Anzelmas į liuko skylę. — Jis paskutinis nusileido mažais, siaurais laiptais ir atidarė duris. Palubėje suposi žibalinė lempa.

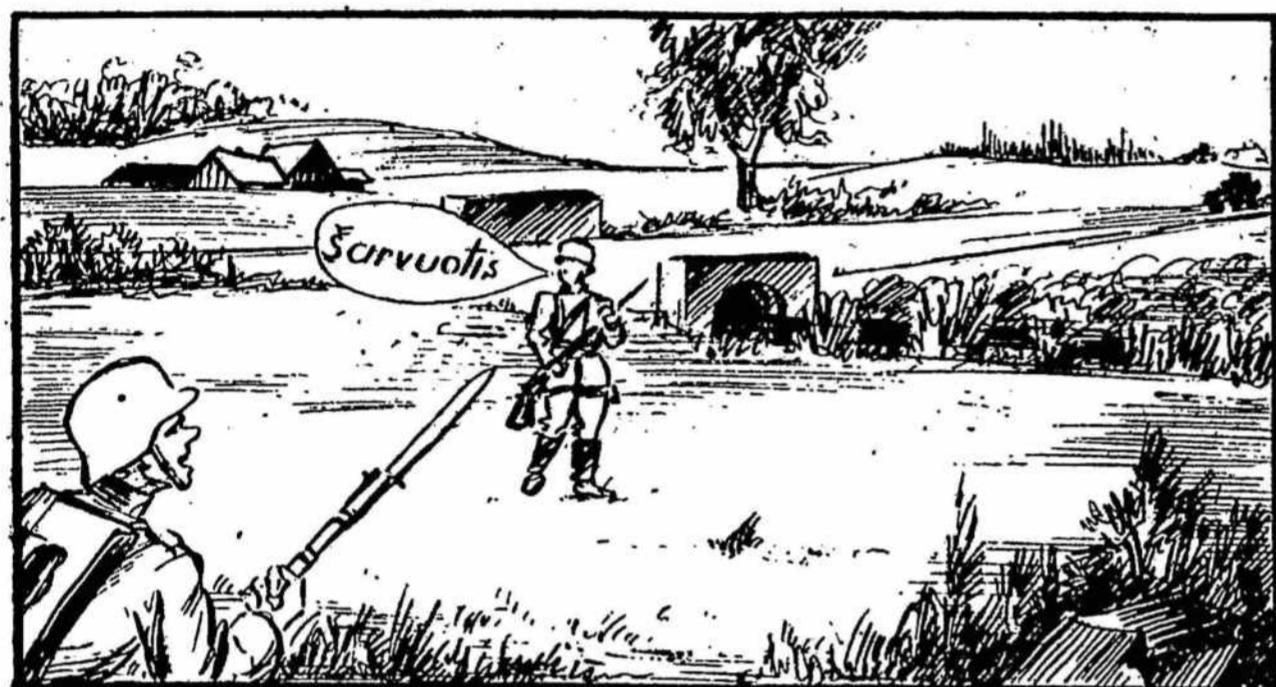
KOVOTOJAS ŽVALGANT

Blogai

Gerai

Apie pastebėtą priešą sutartu ženklų tuojau pranešama virši uinkui. Netikėtai susitikus su priešu, įspėjama šūviu

Kad galėtų greičiau pranešti apie šarvuočių pasirodymą, žvalgai pasinaudoja raketomis (jei jiems duotos) ar praneša sutarta šūvių eile

Kajutė buvo gana erdvi, tačiau visi jos langai buvo rūpestingai uždangstyti. „Sėskit!“ — Anzelmas šiurkščiai parodė suolą. Jis pats pirmas atsisėdo priešais. „Ko norėjot?“ — greit paklausė jis. Jo balsas buvo kietas ir grasus. Senis, Viliaus dėdė pažiūrėjo į piktas žilojo jūrininko akis. „Aš susitariau su vienu prekybiniu kuteriu susitikti“. Anzelmas atsirėmė vienintėle ranka į stalą. Tarp didelės ir storos raumenų gyslomis išpintos rankos, seno jūros vilko kabanti galva atrodė dar didesnė. Didžiulis randas, kuris ėjo nuo dešinėsios akies ligi pasmakrės, per visą žandą darė gilų pėdsaką, kurį šešėlis dar labiau paryškino. Jis nusijuokė šaltu, piktai linksmu juoku:

— Jūs Janseno ieškot? — Anzelmas permetė akimis senį, paskui žiūrėjo į jaunąjį. „Janseno jūs nesulauksit“, — Anzelmas dar kartą piktai juokėsi. Šis juokas keturiose kajutės sienose skambėjo, kaip botago kirčiai per nuogą kūną. „Aš sutikau jį ir nupirkau visą spiritą. Jis grįžo tuščiomis namo“. Senas žvejys iš Beržininkų žinojo apie Anzelmą. Tai buvo pats greičiausias ir vikriausias kontrabandininkas iš anapus jūros. Jis neretai padarydavo, kad sustabdydavo kitą mažesnę laivelį ir prievarta nupirkdavo spiritą, mokėdamas tiek, kiek jam patinka. Kas bandė kada nors priešintis, tas paragavo Anzelmo milžiniškos kumšties, kuri atrodė kaip šiaurės lokio letena.

— Na, kiek jums šiandien?

Senis visai nusiminė. Jis turėjo saują pinigų ir norėjo nupirkti bent dešimtį skardinių. Bet žinojo, kad Anzelmas jo neišleis iš čia be spirito, o kainą paims tokią, kokią norės. Anzelmas atsistojo. Jis perėjo kajutę

sunkių, svyruojančiu žingsniu, kumštimi tris kartus pabeldė į sieną ir vėl sugrįžo prie stalo. „Ko tyli? —“ riktelėjo jis vėl piktai. „Aš sakiau, kad atstovauju Janseną!“

— Duok dešimt po dešimt! — Kontrabandos gabentojas nusispiovė, paskui vėl nusileido ant suolo. „Ar žinai, kad spiritas pabrango? Tai kas pirmiau kainojo dešimčiai, dabar gaunama tik aštuonetą“. Įėjo dar vienas Anzelmo jūrininkas. Jis dėvėjo platų vilnonį švarką, ant galvos turėjo nertinę kepuraitę, o per juosmenį diržą ir revolverį. Kontrabandinio kuterio kapitonas pagavo atplaukusiųjų žvejų žvilgsnius, kai šie nuslydo ginklu ir niūria atėjusio išvaizda.

— Tai mano pardavėjas. Duokit čia pinigus, o jis išduos spiritą. — Senis dar kiek delėsė. Tada Anzelmas prabliuvo: „Na tu sukčiau, ko delsi? Nori gauti dešimtis? Aš sakau, gausi tik aštuonias. Pragaro prieangyje čia aš stoviu jau dvylika valandų ir mano kaulai pavirto druska. Aš juk turiu taip pat uždirbti! Jei gaišini laiką, tai duosiu tik septynias. Dėk pinigus ant stalo“... (B. d.) Donatas

MŪSŲ JŪRA NR. 2. Laivininkystės, žvejybos, buriavimo ir jūrinės literatūros iliustruotas mėnesinis žurnalas.

Šiame 44 psl. gražiai išleistame numeryje apščiai įvairios medžiagos jūriniais klausimais, kelionių užrašų, eilėraščių, informacijų, žinių, mokslinių įvairenybių ir kt. Taip pat gausiai įdėta įvairių paveikslų. Viršelis spausdintas gilia spaude. Numeris skoningai išleistas ir įdomus turinio atžvilgiu. Maloniai jį perskaitys kiekvienas lietuvis, kuris domisi ir kam yra brangi mūsų jūra.

Vertėtų kiekvienam šiuo žurnalu susidomėti, ypač jauniui. Kaina iki metų galo 4 lt. Adresas: Kaunas, V. D. Karo Muziejus.

Pirmosios Baltijos kraštų orinio sporto varžybos Kaune

Rugpiūčio 4 d. Lietuvos Aero Klubu Valdybos vicepirmininkas Narakas ir generalinis sekretorius Pyragius painformavo spaudos atstovus apie Baltijos orinio sporto varžybas ir techninį šių varžybų įvykdymą.

Varžybų tikslas suartinti tarpusavyje Pabaltijo kraštų orinio sporto darbuotojus, draugiškai rungtyniaujant, parodyti savo kraštų sportinės aviacijos išsiplėtimą ir paskatinti savo kraštuose sportinės aviacijos plėtrą.

Todėl pr. metų Pabaltijo valstybių aero klubų konferencijoje Taline buvo nutarta kas metai rengti orinio sporto varžybas, kuriose dalyvautų visų keturių valstybių, t. y. Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos lakūnai, sklandytojai ir modelistai. Pirmas varžybas apsiėmė surengti Lietuvos Aero Klubas, šio sumanymo autorius.

Varžyboms parengiamieji darbai jau atlikti. Varžybos vyks Kauno aerodrome nuo rugpiūčio 14 ligi 19 d. Varžybas globoti maloniai sutiko J. E. Valstybės Prezidentas Antanas Smetona.

Varžybų garbės komitetą sudaro: Latvijos, Estijos ir Suomijos aero klubų pirmininkai, karo aviacijos viršininkas b. gen. inž. Gustaitis, Kauno burmistras A. Merkys, Kūno Kultūros Rūmų direktorius A. Augustauskas, orinio susisiekinimo inspektorius ats. mjr. Špokevičius. Be to, garbės komitetas yra kviestas F. A. I. pirmininkas princas Bibesco. LAK pirmininkas prof. Z. Žemaitis yra vyr. varžybų vadovas. Vyr. varžybų komisiją sudaro: J. Narakas — pirmininkas ir Suomijos, Estijos ir Latvijos aero klubų atstovai. Skraidymo, sklandymo ir modelių varžyboms įvykinti sudarytos atskiros sportinės komisijos, kuriose dalyvauja po vieną atstavą iš kiekvieno tautinio aero klubo, pirmininkaujant Lietuvos Aero Klubu atstavams.

Skraidymo varžybos susideda iš dviejų dalių: suskridimo į Kauną ir figūrinio skraidymo varžybų. Visi suskridimo varžybų dalyviai rugpiūčio 17 d. 8 val. ryto startuoja iš Talino ir turi skristi maršrutu: Ryga — Joniškis — Palanga — Kaunas, viso apie 750 km. Rygoje ir Palangoje ir Kaune bus kontroliniai aerodromai, į kuriuos varžybų dalyviai turi atskristi dviejų minučių tikslumu. Prieš pakildami iš kiekvieno aerodromo, varžybų dalyviai iš anksto praneša starto teisėjui jų apskaičiuotą skridimo laiką ligi kito aerodromo. Paankstinę ar pavėlavę atskristi arba klaidingai apskaičiavę savo skridimo laiką gauna baudos taškų. Varžybas laimės gavę mažiau baudos taškų.

Figūrinio skraidymo varžybos bus Kauno aerodrome rugpiūčio 18 ir 19 d.d. Jose dalyvaujantieji lakūnai galės daryti ką tik norės 800—200 m aukščio ribose. Numatytas atlikti figūras jie turės iš anksto pranešti teisėjų komisijai ir prisi-laikyti jų pačių nustatytos figūrų atlikimo eilės.

Sklandymo varžybos apima pakiltą aukštį ir nuskristą toli. Sklandytuvai iš Kauno aerodromo bus išvelkami lėktuvų pagalba į varžybų komisijos nustatytą aukštį ir ne toliau 5 km nuo aerodromo. Po to įskaitomas sklandytojų savarankiškai pakiltas aukštis ar nuskristas tolis. Sklandymo varžybos prasidės rugpiūčio 14 d. ir tęsis ligi rugpiūčio 19 d.

Modelių varžybose dalyvaus iš visų keturių valstybių po 6 modelistus. Kiekvienas modelistas gali turėti po tris modelius: vieną benzininiu varikliu (apie 0,2 a. j. galingumo), vieną su gumos varikliu ir vieną sklandytuvo modelį. Bus vertinama kiekvienoje modelių kategorijoje išbūtas ore laikas ir nuskristas tolis. Modelistai susirinks Kaunan rugpiūčio 15 d. Varžybos vyks Kauno aerodrome rugpiūčio 16, 17 ir 18 d.d.

Visi varžybų dalyviai bus apgyvendinti prie pat aerodromo esančioje Damijonaičio v. pradžios mokykloje. Ten pat b-vė „Valgis“ įrengs valgyklą ir bufetą. Visą išlaikymą varžybų dalyviams Lietuvos Aero Klubas teikia nemokamai.

Iš Estijos į varžybas autobusu atvyksta didesnė jų aero klubo ekskursija, kuri apsigyvens drauge su varžybų dalyviais.

Rugpiūčio 20 d. aerodrome įvyks aviacijos diena, kurios programoje dalyvaus visų keturių valstybių lakūnai, sklandytojai ir modelistai. Į šią aviacijos dieną yra kviesti atsiųsti savo atstovus aero klubai tų valstybių, kurios prieina prie Baltijos jūros, būtent: Lenkijos, Vokietijos, Danijos, Švedijos ir SSSR. Lenkijos ir Vokietijos aero klubai pranešė, kad jų lakūnai atskris rugpiūčio 18 d. Švedai pranešė negalėsia atskristi, o danai ir rusai dar neatsakė. Taip pat yra kviesta

ir tikimasi, kad atskris mūsų pažįstama garsi anglė lakūnė Jean Batten.

Varžybų rengėjų didžiausias noras yra, kad pirmąsias Pabaltijo kraštų skraidančio jaunimo varžybas galėtų matyti kuo platesni Lietuvos visuomenės sluoksniai, todėl į visas rungtynių dienas, išskyrus paskutiniąją, įėjimas į aerodromą yra nemokamas. Tad šios retos progos nepraleiskime nė vienas, nes kitos šių keturių kraštų varžybos Lietuvoje bus tik po keturių metų.

Gintaro dirbtuvėje

Dmt. Čibo nuotr.

BALTIJOS VALSTYBIŲ LAIVYNAS. Lenkų kariniame žurnale „Wiarus“ teigiama, kad Sovietų laivynas Baltijos jūroje galėtų smarkiai pasipriešinti vokiečių laivynui. Šiuo laiku Sovietų laivyne Baltijos jūroje laikomi 2 prieškarinės statybos šarvuočiai (po 23.000 t talpos kiekvienas), 2 naujieji kreiseriai (po 7.800 t) ir 2 senesnieji (5.600 ir 4.600 t), didesnis skaičius naujų kontrtorpedininkų ir 72 povandeniniai laivai (nuo 200 iki 1.400 t talpos). Šarvuočiai turi 24 patrankas 305 mm kalibro, o 2 naujieji vokiečių šarvuočiai turi tik 18 patrankų 280 mm kalibro. Tačiau vokiečių laivai žymiai greitesni. Statomi: 1 šarvuotis 35.000 t (ginkluotas 9 patrankomis 406 mm kalibro), 2 šarvuočiai po 40.000 t, 2 lėktuvnešiai po 12.000 t (kiekvienas galės pakelti 50 lėktuvų), 5 kreiseriai po 8.000 t, keli kontrtorpedininkai 2.900 t talpos.

Vokiečiai turi 2 šarvuočius po 26.000 t, 3 šarvuočius po 10.000 t, 2 senesnius šarvuočius po 13.000 t, 9 kreiseriai (nuo 5.400 iki 10.000 t talpos), 39 kontrtorpedininkai, 24 torpedininkai, 70—80 povandeninių laivų, be to, daug kitų padedamųjų laivų.

Statomi nauji šarvuočiai po 35.000 t, kreiseriai ir kiti laivai.

Lenkai turi 20 laivų; 3 statomi. Tarp laivų yra 4 nauji naikintuvai, 2 minininkai ir 4 povandeniniai laivai.

Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos laivynai turi 2 mažesnius šarvuočius, 9 povandeninius laivus ir kelius mažesnius laivus.

PIETŲ KAIMYNO ŽEMĖJE

(Žiūr. „Kario“ Nr. 31)

Kelionė iš Vilniaus miegamuoju ir pagaliau Varšuva. Senoji ir kartu modernioji Varšuva, turinti per milijoną tris šimtus tūkstančių gyventojų. Varšuva, besistatanti ir besiplečianti.

Mes apgyvendinami puikiam „Bristolio“ viešbutyje. Po pusryčių ir trumpo vizito Lietuvos pasiuntinybėje, autobusu išvykstame į kariuomenės pratimų laukus netoli Varšuvos (per 20 km). Netrukus privažiuojame spygliuotomis vielomis užtvirtą ir ginkluotą karių saugomą poligono ribą. Čia išlipame iš savo patogaus autobuso ir dviem paprastais kariniais sunkvežimiais, vingiuotais lauko keliais per dulkes ir griovius, skubame į kariuomenės tos dienos pratimo lauką. Be nuolatinių palydovų mus lydi specialiai priskirtas vienas pulkininkas.

Juo toliau važiuojame, juo dažniau šen ten pamatome miškuotame pratimų lauke šalmuotų karių grupes bei atskirus žmones, slaptai, rūpestingai bevykdančius savo uždavinį. Jų visų žvilgsniai budriai nukreipti į tariamojo priešo pusę.

Pagaliam privažiuojame smėlėtą kalvą, kurios viršūnėje plevėsuoja balta vėliava. Čia mus sutinka pratimų vadovas, energingos, atkaklios išvaizdos pulkininkas, ir visa eilė kitų karininkų. Greitai susirenkame atitinkamą palapinę, kur pratimo vadovas paaiškina esamas aplinkybes ir trumpai supažindina su abiejų manevruojančių pusių padėtimi. Mes jau žinome, kad įvairių ginklų rūšių raudonųjų junginys energingai spaudžia mėlynuosius. Pastarieji veda stabdomąsias kautynes. Po vaizdingo paaiškinimo visi susirenkame aukštumoj su vėliava ir stebime pratimų lauką, kuris atrodo visiškai tuščias. Dešinėje, kairėje ir priekyje — neaukšti miškėliai, o užpakalyje — nedidelių aukštumėlių banga. Aplink mus neblogai matoma aikštė užima apie keletą kvadratinį kilometrų.

Netrukus prieš mus esančiame miškuotame lauke pasigirsta atskiri šūviai. Jų skaičius vis didėja. Spaudžiami mėlynieji pradeda trauktis į naują stabdymo ribą. Pirmiausia pamatome šuoliuojant į naujas ugniavietes vieną artilerijos būrį su atitinkama apsauga ir su baterijos vado radio stotimi. Dalinys, žvalgydamas, skuba į aukštumėlių rajoną, kur ir numatoma natūrali sekanti stabdymo riba. Pasigirsta raudonųjų artilerijos ugnis, kuri nukreipta į minimas aukštumas. Tačiau tuo pat metu atsiliepia ugnimi iš naujų ugniaviečių jau atsitraukęs minėtas artilerijos būrys. Pasigirdus pirmiesiems šūviams, jau traukėsi ir antrasis baterijos būrys, o po jo pėst. pulko artilerija ir pulko vadas su savo štabu. Tuo tarpu kažkur aukštai už raudonųjų žvalgybinis lėktuvas, kuris greitai pranyko. Artilerijos ugnis didėja.

Kada į naują stabdymo ribą besitraukiančių pėstininkų dauguma pasiekė vadovybės aukštumos liniją, staiga iš už miško sustaugė raudonųjų naikintuvų eskadrilė ir kulkosvaidžių ugnimi puolė tvarkingai besitraukiančius mėlynujų pėstininkus. Trys grandys po tris lėktuvus audringai prašvilpė pro sugulusių pėstininkų galvas, iššaukdamos atkaklią, drausmingą kulkosvaidžių ugnį. Po lėktuvų atakos, apie šimtą kitą metrų tepasitraukusius mėlynuosius, iš miškėlių grupės dešinėje staiga puolė kelios dešimtys raudonųjų tų naujoviškos statybos namų miestas, su savo moky-

tankų, kurių inkandin mėlynujų pėstininkus atakavo keli raitininkų eskadronai. Čia kovos efektas pasiekė aukščiausio laipsnio. Į šturmuojančius tankus ir tirštą raitininkų masę smarkiausia ugnį paleido tiesiai taikydami mėlynujų pėst. pulko artilerijos pabūklai, prieštankiniai pabūklai, sunkieji ir lengvieji kulkosvaidžiai ir atskiri šauliai. Užpultųjų ugnis darė atkaklaus, drausmingo, sąmoningo ir planingai apgalvoto gynimosi gražų išpūdį. Intensyvi kulkosvaidžių ir pabūklų ugnis pasipylė ir iš puolančiųjų tankų, kurių didoka masė vikriai šliaužė šūviais verdančiame ir dulkių debesimis rūkstančiame pratimų lauke.

Puolantiesiems tankams ir raitininkams su dideliais nuostoliais pasiekus priešais mus gulinčių miškėlių rajoną ir pasitraukus toliau mėlynujų likučiams, pradėjo rodytis tirštoka raudonųjų pėstininkų masė. Ir kai pastarieji pasiekė mūsų aukštumos rajoną, visų didžiausiam netikėtumui, iš mažų miškėlių raudoniesiems iš kairės staiga pakilo taip pat tirštoka mėlynujų pėstininkų masė ir čia pat durtuvais užgulė jau gerokai įpuolusius raudonuosius. Netikėtumas buvo gana didelis. Čia lyg ir buvo atsilyginta raudoniesiems už jų tankų ir raitininkų ataką. Artimųjų grumtynių įkarštį nutraukė pratimų vadovo įsakymu duotieji trimitai — pratimas buvo baigtas. Nutilo įvairių ginklų šūviai. Pradėjo rinktis gausūs, didžiuliame plote išsisklaidę daliniai. Voros karių išdygo ir ten, kur anksčiau jų visiškai nesimatė. Prakaite suplukusių, dulkėtų vyrų veidai, anaipol nerodė didelio nuovargio ar jų darbo beprasmingumo šešėlių, nors, vadovybės žodžiais, šis pratimas jau prasidėjęs bene prieš dvejetą dienų.

Ilgai nedelsdami, atsisveikinę pratimo vadovą ir karininkus, vėl sėdame į savo sunkvežimius ir tais pačiais poligono keliukais riedame atgal. Bendras manevruojančių karių veikimo išpūdis, jų vikrus rinkimasis po pratimo ir visa poligono aplinkuma kažkaip nejučiomis ryškiai priminė mūsų karių darbą ir vaizdą taip toli nuo čia pasilikusiuose Gaižiūnų laukuose.

Grįždami Varšuvon, sustojame pakeliui pėstininkų mokymo centre, kur apžiūrime ir centralinę kariuomenės šunų mokyklą. Čia mums šis tas pademonstruojama.

Po pusryčių šios karinio mokymo įstaigos karininkų tarpe, mes grįžome „Bristolio“ viešbutin, o iš čia aplankėme Lenkų Telegramų Agentūros ir Lenkų Spaudos Namus. Vakare „Europos“ viešbutyje Lenkijos Laikraštinių Sąjungos pirmininkas surengė mums oficialius pietus. Buvo pasikeista atitinkamomis kalbomis.

Sekmadienyje, liepos 9 d., autobusu lankėme Varšuvos miestą: Darbininkų Namai Žolibože, Fizinio Auklėjimo Akademią Bielianuose, Senamiestis, Karališkoji Pilis, Tautinis Muziejus, Belvederio Muziejus, Filtrų Stotis, Studentų Namai, Žvėrynas. Ypatingą mūsų dėmesį atkreipė ištisai darbininkų namų blokai Žolibože, kur už neaukštą nuomą tūkstančiai Varšuvos pramonės darbininkų gauna sau nors ir gana kuklius, tačiau pakankamai kultūringus butelius. Darbininkų Namai Žolibože, tai ištisas beveik vienodų, kelių aukš-

klomis, lignonine ir kitomis atitinkamomis įstaigomis. Tiesa, pats gyvenimas čia atrodo daugiau kolektyvinis, susigrūdęs, gal net dėl savo vienodumo nuobodus, tačiau, vis dėlto, žmoniškas.

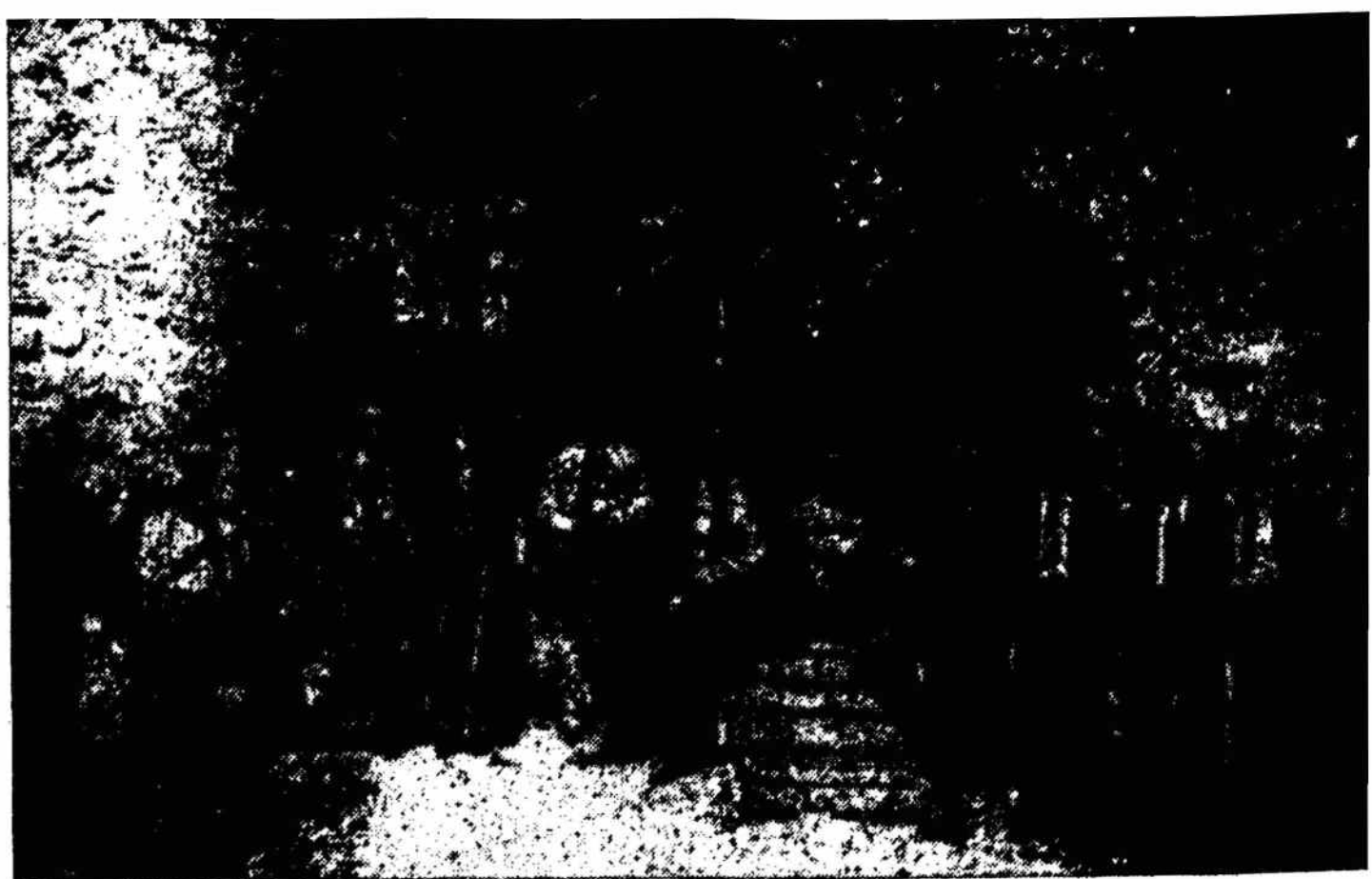
Negalima taip pat pasakyti, kad nebūtų padarę didelio išpūdžio ir tokios aplankytosios vietos, kaip Senamiestis, Karališkoji Pilis, Belvederio ir Tautinis Muziejai. Tik trumpas laikas ir vis didėjantis mūsų ekskursijos tempas nedavė pakankamos progos visa tai giliau suprasti, ilgiau apžiūrėti.

Priešpiečius sekmadienyje valgėme garsiuose Blanko rūmuose. Priešpiečius surengė Varšuvos miesto valdyba. Po priešpiečių buvo suorganizuota išvyka Visla, motoriniais laiveliais: Bielianų, Siekierkos kryptimi. Plaukimas plačiavandene Visla tingiai apsiniaukusią, tvankią šventadienio popietę — buvo išpūdingas ir malonus. Į viešbutį Varšuvoje grįžome automobiliais jau visai vakare ir grupėmis buvome įvairiuose teatruose.

Liepos 10 d., pirmadienio rytą, išvažiavome iš Varšuvos autobusu C.O.P'o rajono kryptimi. Po kokios valandos kelio, išsukę į nedidelį miškelį, radome ugniavietėje pastatytą sunkiausios artilerijos bateriją (220 mm), kurią karininkai mums parodė ir davė reikiamus paaiškinimus. Kiek vėliau visas dalinys pravažiavo pro mus plentu, kaip parade.

Važiuodami toliau, pirmiausiai pasiekėme Radomą. Čia mums buvo parodyti šautuvų, pistoletų, dujokaukių, priešiperitinių rūbų ir dviračių fabrikai. Fabrikai su darbininkų butais, vaikų darželiais, su sveikatos, kultūros ir mokslo būtiniausiomis įstaigomis. Fabrikuose dirba tūkstančiai darbininkų. Fabrikai turi pasiekę ir savo rekordinių darbų. Vadovų žodžiais, fabrikai gauną užsakymų ir iš užsienių. Šiuose fabrikuose mes paviršutiniškai pamatėme minėtų ginklų ir kitų karinių reikmenų gamybos eigą ir dar pašaudėme iš kai kurių jau pagamintų ir tikrinamų ginklų. Darbo mastas ir tempas šiuose fabrikuose didelis ir dominantis.

Po priešpiečių Radome, greitai išvažiavome į metalurgijos ir artilerijos pabūklų fabrikus Starachoviuose. Šis C.O.P'o narys yra senas ir naujas ta pras-

Mūsų žurnalistai, lenkų lydimi, Trakų pilies griuvėsiuose

me, kad jau 1.200 m. vienuoliai cistersai čia pradėję eksploatuoti geležies rūdą, kurios klodai randasi miškuotose Starachovicų apylinkėse. Nuo 1925 m. pradėti plėsti dabar esantieji fabrikai, kuriuose nuo 1931 m. jau pradėta artilerijos pabūklų gamyba. Čia dirbami visų kalibrų lauko artilerijos pabūklai ir priešlėktuvinės artilerijos kai kurie pabūklai. Fabrikai taip pat gamina ir pusiaufabrikatų kitiems fabrikams. 1938 m. fabriko apyvarta buvusi 70 milijonų zlotų. Starachovicų fabriko išplėtimas duoda darbo apie 12.000 šio krašto darbininkų. Be to, pats fabrikas yra geležies rūdos rajone ir taip pat didesniame atstume nuo pasienio, arčiau Lenkijos centro. Nors trumpai apžvelgus pabūklų gamybos eigą, mums buvo artimiausioje fabriko šaudykloje pademonstruotas pavienis ir automatinis šaudymas iš 40 mm priešlėktuvinio pabūklo. Pilni nepaprastų išpūdžių šioje C.O.P'o dalyje, po pietų išvykome į Staliovą Volią, kuri esanti tikrasis lenkų karo pramonės pasididžiavimas. Šių fabriko rajoną pasiekėme jau vėlai naktį ir buvome apnakvydinti moderniaje „Pietų įmonių“ viešbutyje pačioje Staliovoje Volioje. Rytą pradėjome apžiūrėti šią C.O.P'o rajono širdį.

(B. d.)

Kpt. Urbonas

JŪROS PROPAGANDA LENKIJOJE. „Mūsų Žinyno“ žiniomis, Lenkija turi daugiau kaip 30.000.000 gyventojų ir 140 km pajūrio. Dabartinis Lenkijos karo laivynas susideda iš 20 laivų (25.240 t talpumo) ir 3 statomųjų laivų (2.400 t talpumo). Be Gdynės karo uosto, statomas antrasis Władysławowo uostas, įtvirtintas pajūrio rajonas, yra atskira karo laivyno aviacijos grupė.

Jūros propaganda krašte rūpinasi jūros ir kolonijų lyga. Iš jos surenkamų lėšų apmokamos iš dalies laivų statybos išlaidos. Dar prieš 6 metus lyga turėjo 409 skyrius su 70.000 narių, o šiemet turi jau 6.403 skyrius su 828.000 narių. Leidžiami 4 laikraščiai ir žurnalai, kurie turi didelį pasisekimą. Laikraščio „Morze“ (Jūra) leidžiama 220.000 egz., laikraščio „Polska na morze“ (Lenkija jūroje) net 330.000 egz. Leidžiami dar „Sprawy morskie i kolonialne“ ir „Gazeta Morska“, o taip pat daug knygų ir brošiūrų.

TELEFONO TINKLO PARENGIMAS KARUI. Anglai visose gyvenimo šakose stengiasi pasiręsti karui, jie nenori, kad karas suardytų visą taikos meto organizaciją ir tvarką. Vienas opiausių klausimų — priešlėktuvinė telefono ir telegrafo tinklo apsauga. Pašto, telegrafo ir telefono įstaigos jau parengtos ateities karo prieš aviacijos atakoms. Sustiprinti namų pamatai, įrengtos labai atsparios bomboms slėptuvės. Lėšų nesigailėta. Automatinės telefono stotys įrengtos slėptuvėse, reikalui ištikus abonentai bus perjungti iš normalių stočių į karo meto stotis. Londono centrinės bus perkeltos į užmiestį. Slaptai įrengtose slėptuvėse jos pradės veikti tą patį dieną, kai prasidės karas. Šios centrinės įleistos į žemę iki 9—12 m gilumos. Jau dabar Anglija turi 20.900.000

km požeminių telefono kabelių, tai palengvina jos pasirengimą karui.

VOKIETIJOS KAVALERIJOS REORGANIZACIJA. Artimiausiu laiku numatoma reorganizuoti vokiečių kavaleriją. Sunkiąją kavaleriją sudarys ulonai ir kirasiriai, lengvąją — gusarai ir dragūnai. Sunkioji kavalerija gauna vokiečių veislės arklius (holštinais, hanoveriais, rytprūsiais), o lengvajai kavalerijai skiriami vengrų, pusarabių ir anglų veislės arkliai.

Vokiečių kavaleristo krūvis yra labai sunkus, tad verčia lengvinti balną ir kitus daiktus. Sunkesnis metalas pakeičiamas aliuminiu, net karabinuose ir leng. kulkosvaidžiuose daromos aliuminio dalys (kur tik galima). Tuo būdu pasisekė sumažinti krūvio svorį net 22 kg.

PADIDINTOS BAUSMĖS DEZERTYRAMS. Lenkijos ministrų taryba parengė naujo įstatymo projektą. Pabėgę pas priešą arba į svetimą valstybę piliečiai baudžiami kariuomenės teismu. Be paprastų bausmių, už pabėgimą (dažniausiai sunk. darbų kalėjimas) numatoma pabėgusiojo piliečių turto atėmimas ir perdavimas valstybei, nustojimas teisių gauti turtą paveldėjimo būdu arba net ir dovanojimo būdu ir t. t.

PRIEŠLĖKTUVINĖ ĮSTAIGŲ APSAUGA. Šveicarijoje išleisti valstybinių ir savivaldybių įstaigų priešlėktuvinės apsaugos nuostatai. Įstaigose steigiami apsaugos būriai, skyriai ir grandys, kuriuose turi dalyvauti įstaigų valdininkai ir tarnautojai, išskyrus šaukiamus į kariuomenę atsarginius. Jei tarnautojų nepakanka, tai gali būti priskirti ir kaimyninių namų gyventojai.

Mūsų mažieji lanko Šventosios uostą

Iz. Girčio nuotr.

PASIBAIGĖ I-OJI ORO SKAUTŲ VADŲ STOVYKLA. Šiomis dienomis pasibaigė keturias savaites užtrukusi Zarasuose I-oji oro skautų vadų stovykla, kurioje dalyvavo apie 15 skautų. Stovyklon buvo atvykęs specialus L. A. K. instruktorius, kuris parengė norinčius skraidyti ir įsigyti A ir B sklandytojo vardą. Jaunesnieji įsigijo avio-modelisto vardą. Praktiniai skraidymai su sklandytuvu buvo atliekami prie Salko vieškelio, už 3 km nuo Zarasų.
V. J.

PANEVĖŽY STEIGIA MUZIKOS MOKYKLĄ. Vysk. K. Paltaroko, kitų panevėžiečių ir muziko N. Martinonio rūpesčiu Panevėžy steigama muzikos mokykla. Ją suorganizuoti ir rūpintis įsteigtas komitetas, į kurį įeina kūrijos ir apskrities valdybos atstovai, miesto burmistras, šaulių XII rinktinės vadas ir vietos muzikų atstovas Vl. Paulauskas. Mokykloje bus vargonų, fortepiono, dainavimo, smuiko, teorijos ir kitų privalomųjų dalykų klasės.

MOKINIŲ EKSKURSIJŲ DUOMENS. Šiomet Kauną aplankė nepaprastai daug mokinių ekskursijų. Per pirmąjį pusmetį iš viso Kauną aplankė 181 eksk. su 15.397 mokiniais. Ekskursijos sudarė 461 eksk. dieną, mokiniai — 39.936 eksk. dienas. Pernai per ištisus metus buvo 247 ekskursijos su 9.704 mokiniais. Ekskursijų būta po 150 ir daugiau mokinių. Ekskursantai daugiausia pradžios mokyklų mokiniai.

247 PRAŠYMAI Į KRETINGOS GIMNAZIJĄ. Į naujai įsteigtą Kretingoje gimnaziją iki rugpiūčio 1 dienos įstoti yra paduoti 247 prašymai ir dvylika prašymų į priruošiamąją klasę. Manoma, kad gimnazija turės apie 300 mokinių, nes dar ne visi suskubo paduoti prašymus. Švietimo M-ja su-

Biržų jūrų skautai Baltijos pakrantėje

sitarė gimnazijai nupirkti šaulių namus, juos atremontuoti ir nuo rugsejo 1 d. gimnazija pradės veikti.

PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA MOKYKLOSE. Suomijos švietimo ministras liepė mokyti visų vidurinių mokyklų vyresniųjų klasių mokinius ir mokinės priešlėktuvinės apsaugos. Pamokoms ir pratimams paskirta 1 val. per savaitę. Išlaidos daromos iš švietimo ministerijos sąmatos. Vidaus reikalų ministerija rūpinasi visų civilių gyventojų priešlėktuvine apsauga.

Į LIETUVĄ

II

Vakarienė baigės. Einam,
sėdam po klevu.
Kloniai neša linksmą dainą
per marias javų.
Neša šventvakario ūpą,
muziką, džiaugsmus. —
Žemę vakaras susupo,
laimėj supa mus.
Šeimnininko veidas dega
vakaro dažais,
akyse — kaip baigės vagą —
jaunas ūpas žais.
— Puikūs vyrai, — taria senis, —
žemė jums brangi.
Miela, žvelgsit pagyvenę,

kai žeme sergi.
Toks ir mano vaikiu buvo,
žemė — jam širdis,
Priešas, sakė jis, lietuvio
žemėj nelandys.
Priešai puolė, jis išėjo
mokyti kariaut.
Pavergtiems, jis mums kalbėjo,
argi bus geriau.
Ar geriau bus negu mirti,
negu mirt laisvam;
gal atremsim priešo kirtį,
duosime arams...
Virė kovos, žemė staugė
sviedinių lietuj.

Priešas veržės, krito Gaugel,
verždamies veltui.
Nežinojom, kur mus vaikiš,
klausėmės kalbų.
Sakė, karo mokslą baigęs,
kovės kaip žaibu.
Baigės kovos ties širvintais.
Slinko daug dienų.
Žiūrim — vieną rytą švintant
grįžta mūs sūnus.
Kiek čia laiko — mėnuo, kitas,
o jis vyras jau.
„Matot, priešas jau išvytas,
sveikas sugrižau!“
B. d.

K. Donis

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARINĖS TARNYBOS SUKAKTYS. Rugpiūčio 14 d. sukako 25 metai karinės tarnybos ne vienam ir mūs kariuomenėje tarnavusių karininkų. Mat, kilus Didžiajam karui, daugelis ir lietuvių inteligentų buvo paimti ir pasiūsti į rusų kariuomenės karo mokyklą, kur teko praeiti sutrumpintą mokymo kursą. Tarp tokių suėjo 25 metai karinės tarnybos ir šioms Lietuvos kariuomenėje tarnavusiems karininkams, o dabar esantiems atsargoje, būtent: b. gen. K. Ladygai (baigė Vilniaus karo mokyklą), plk. inž. Šilingui (baigė Aleksandro karo mokyklą Maskvoje), art. plk. Katche (baigė karo mok. Petrapiłyje) ir plk. ltn. Rusteikai (baigė karo mok. Kazanėje).

Iš dar tebetarnaujančių mūsų kariuomenėje karininkų rugpiūčio 14 d. sukako 25 metai karinės tarnybos pėstininkų inspekcijos mjr. Bartkui (baigė Irkutsko karo mokyklą) ir Kariuomenės Bibliotekos viršininkui ir kariuomenės ugniagesių inspektoriumi mjr. Aleksandrui Ružancovui (baigė Aleksiejaus karo mokyklą Maskvoj). Šie abu karininkai rašinėja mūsų karinėje spaudoje ir kt., bet ypač seniai mūsų karinėje spaudoje bendradarbiauja mjr. Ružancovas, beveik nuo pirmųjų savo tarnybos metų Lietuvos kariuomenėje. Ne tik nuolat, be pertraukos bendradarbiauja karinėje spaudoje, bet taip pat ir kitoje spaudoje: ugniagesių, bibliografijos srityje ir kt. Be to, nemaža pateikia ir istorinių dalykelių, kurių nemaža slepia įvairūs archyvai ir pan.

„KARIO“ REDAKTORIUS IŠVYKO Į VOKIETIJĄ. Vokietijos vyriausybės kvietimu, rugpiūčio 7 d. rytą išvyko į Vokietiją vienuolika Lietuvos žurnalistų, jų tarpe ir „Kario“ redaktorius kpt. Simas Urbonas. Jų kelionė užtruks apie 12 dienų.

Iš Kauno mūsų žurnalistai traukiniu išvyko į Karaliaučių, o tą patį dieną iš ten į Berlyną nuvyko lėktuvu. Iš Berlyno vyks į Miuncheną, Vieną, Zalcburgą, Stutgardą, Kelną, Hamburgą ir kitas vietas.

3. PĖST. PULKO SPORTO ŠVENTĖ. Liepos 29—30 d. 3. pėst. pulkas surengė pirmąją sporto šventę. Nors pulkas dar vos keli metai kai atgaivintas, tačiau ir per gana trumpą laikotarpį šioje sporto varžybų šventėje buvo pasiekta gana gražių rezultatų. Į šią šventę suplaukė daug pulko karių iš visų įgulių. Šventės atidarymas įvyko liepos 29 d. 7 val. įgulos sporto aikštėje, pulko vadui tarus žodį ir išsirikiavus varžybų dalyviams. Sporto varžybos buvo prarastos taškų sistema, būtent, jų surinko I Bn — 79, II Bn — 70,5, pulko štabo dalin. — 62,5 ir III Bn — 59. Atskirose varžybose laimėtojai laikomi: Karininkų modern. penkiakovoj: I v. — kpt. Danilevičius, II v. — j. ltn. Vengrys; sportinėj penkiakovoj: I v. — j. ltn. Insoda, II v. — j. ltn. Krištaponis; Puskarin. penkiakovoj: I v. — j. psk. k. Jukna, II v. — psk. Strazdas. Trikovoj: I v. — psk. Bučinskas, II v. — j. psk. k. Žukauskas. Šuolyje į tolį: karininkų gr.: I v. — j. ltn. Vasiliauskas, II v. — j. ltn. Insoda. Puskarin. gr.: I v. — psk. Bučinskas, II v. — j. psk. Grakauskas; Kareivių gr.: I v. — eil. Galbuogis, II v. — Sendžikas. Rutulio stūmime — karin. gr.: I v. — ltn. Patalauskas, II v. — j. ltn. Puskunigis. Psk. gr.: I v. — c. t. Čechavičius, II v. — j. psk. k. Žukauskas. Kareivių gr.: I v. — eil. Trumpauskas, II v. — gr. Zaksas. Granatų metime į tolį — psk. gr. I v. — j. psk. k. Žukauskas, II v. — j. psk. Hesas. Kareivių gr.: I v. eil. Rugienius, II v. — eil. Matelis. 1500 m bėgime — karin. gr.: I v. — j. ltn. Krištaponis, II v. — j. ltn. Vasiliauskas. Psk. gr.: I v. — psk. k. Jonikas, II v. — j. psk. k. Margis. Krv. gr.: I v. — eil. Antanaitis, II v. — eil. Rainys. Disko metime — karin. gr.: I v. — j. ltn. Vengrys, II v. — Čižauskas. Psk. gr.: I v. — j. psk. k. Jukna, II v. — psk. Strazdas. Krv. gr.: I v. — j. krv. Pužauskas, II v. — eil. Barniškis. Ieties metyme — karin. gr.: I v. — j. ltn. Vengrys, II v. — j. ltn. Insoda. Psk. gr.: I v. — psk. Strazdas, II v. — j. psk. k. Jukna. Krv. gr.: I v. — eil. Barniškis, II v. — j. krv. Bilinskas. Plaukime 200 m. — karin. gr.: I v. — ltn. Jablonskis, II v. — ltn. Šimkonis. Psk. gr.: I v. — j. psk. Dovydaitis, II v. — psk. Mašanauskas. Šuolyje į aukštį — karin. gr.: I v. — ltn. Šimkonis, II v. — j. ltn. Ilgūnas. Psk. gr.: I v. —

psk. Strazdas, II v. — j. psk. Grakauskas. Krv. gr.: I v. — eil. Spranaitis, II v. — eil. Muraška. Bėgime 200 m — karin. gr.: I v. — j. ltn. Insoda, II v. — j. ltn. Krištaponis. Psk. gr.: I v. — j. psk. Meškauskas, II v. — psk. k. Jonikas. Krv. gr.: I v. — eil. Trumpauskas, II v. — eil. Antanaitis. Be to, iš pistoletų individualiniam šaudyme I v. laimėjo j. ltn. Vengrys. Šių sporto varžybų eigos abi dienas žiūrėjo ne tik kariai, bet ir daug vietos visuomenės, kuri į čia buvo leidžiama nemokamai. Programos pajvairinimui, orkestrui pritariant, dar buvo atlikta masinė karių mankšta su šautuvais ir komiškas sportas. Taip pat pulko futbolininkai žaidė su vietos šauliais fotbolo rungtynes, kurias laimėjo svečiai. Pabaigoje laimėjusiems pirmąsias vietas kariams pulko vadas įteikė dovanas.

St. Narijauskas

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ — 2. INŽ. BATALIONAS. Rugpiūčio 5 d. 2. inžinerijos b-no sporto aikštelyje buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp šarvuotinių — ir pionierių. Rungtynės baigėsi 0:0.

J. psk. Brazdžionis Balys

SEREDŽIAUS ĮGULA. Rugpiūčio 14 d. apie 16 val. Gaideliškių kiame užsidegė pil. J. Žutkevičiaus prie tvarto sukrautas 5 vežimų pernykščių šiaudų kūgis. Šiaudai buvo sukrauti 3 m nuo tvarto.

Piemuo, parvaręs karves melžti, užsirūkęs papirosą ir išsigandęs, kad nepastebėtų jį rūkant, papirosą numetė į šiaudų kūgį. Staiga suliepsnojo visas kūgis. Laimė, kad tvarto stogo pusė prie degančio kūgio buvo dengta skiedromis. Į gaisro vietą skubiai atvyko Seredžiaus įgulos ugniagesių k-da, kurį ėmėsi gesinti. Pastatytas siurblys pradėjo veikti ir kūgio liepsna buvo nuslopinta. Nuostolių tik 30 litų.

San. psk. Grigoras

2. PĖST. L. K. ALGIRDO PULKAS. Liepos 4 d. įvykusias draugiškas krepšinio rungtynes tarp 2. PP ir ryšių bataliono laimėjo algirdėnai 26:20 (6:8).

Es

KARO TECHNIKOS DALYS. Rugpiūčio 1 d. Karo Mokyklos stadione buvo karo technikos dalių futbolo pirmenybių rungtynės tarp 1. inžinerijos b-no ir ryšių b-no. Laimėjo ryšių b-nas 7:0. Rugpiūčio 3 d. ten pat buvo pirmenybių rungtynės tarp auto rinktinės ir ryšių b-no. Laimėjo ryšinkai 7:0.

Rugpiūčio 2 d. inžinerijos b-no krepšinio aikštelyje buvo karo technikos dalių krepšinio pirmenybių rungtynės tarp 1. inžinerijos b-no ir ryšių b-no komandų. Rungtynes laimėjo ryšių b-nas 62:14. Rugpiūčio 4 d. 1. inžinerijos b-no krepšinio aikštelyje buvo pirmenybių rungtynės tarp auto rinktinės ir 1. inžinerijos b-no. Laimėjo auto rinktinė 88:7.

Eil. Miknevičius

3. AP RAJONAS PRIEŠ K. AVIACIJĄ. Rugpiūčio 2 d. 3. artilerijos pulko rajonas su Kauno karo aviacija žaidė draugiškas krepšinio rungtynes, kurios baigėsi 29:23 3. art. pulko rajono naudai.

A. Polekauskas

3. ARTILERIJOS PULKAS. Prarastose kariuomenės II-ros grupės krepšinio pirmenybėse rajono komanda laimėjo I-mą vietą, finale nugalėjusi Vilkaviškio įgulą 71:13. Rajono krepšinio komandai vadovauja psk. Piepalius.

B. Gr.

VARNIŲ ĮGULA. Liepos 30 d. Varnių įgulos kariai prie gražaus Lukšto ežero surengė gan didelę ir plačią programą gegužinę. Gegužinė prasidėjo krepšinio rungtynėmis, kurios įvyko tarp Varnių įgulos k-dos ir Šiaulių įgulos I b-no k-dos. Rungtynės baigėsi 22:27 šiauliškių naudai. Vėliau įvyko orinio rungtynės tarp Varnių įgulos ir Varnių JSO k-dų. Rungtynės baigėsi karių laimėjimu, o antros orinio rungtynės įvyko tarp Varnių įgulos ir Šiaulių įgulos I b-no, kurias laimėjo šiauliškiai. Buvo šaudymas šrateliais ir iš mažo kalibro šautuvėlio. Pradėjus temti buvo sukurtas didelis laužas, prie kurio dūdų orkestras per 2 val. koncertavo. Dienos ir nakties metu nemėgėjams šokti buvo leidžiama ežere naudotis įgulos laiveliais. Ežero pakrantės gilesnėje vietoje buvo įrengtas tramplynas. Visą laiką lenktyniavosi varniškiai ir šiauliškiai kariai su dainomis. Tai svečiams labai patiko, nes ir

vieni ir antri gražiai sudainavo. Be to, visą laiką buvo šokama ir žaidžiama. Įgulos kariai yra numatę surengti dar vieną gegužinę su platesne programa. San. psk. M. Grinius.

KARIAI BEI KR. APS. M-JOS CIVILINIAI TARNAUTOJAI — ŠVENTOSIOS TALKININKAI. Rugpiūčio 5 d. į trečiosios pamainos Darbo Talką šventojoje iš Karo Veterinarijos Valdybos išvyko net trys talkininkai: du civiliniai tarnautojai ir vienas veterinarijos puskarininkis, kurie pareiškė, kad ir jie savo atostogų metu taip pat nori prisidėti prie greitesnio naujojo uosto įrengimo. Va

Ž. NAUMIESTIS. Liepos 27 d. įgulos karius sportininkus aplankė Tauragės „Darbo Rūmų“ futbolo ir krepšinio žaidikai, kurie įgulos krepšininkus nugalėjo 14:11 (10:5). Tačiau futbolininkai atsirevanšavo ir už krepšininkus, nugalėdami Tauragės „Darbo Rūmų“ futbolininkus 6:1 (5:0). Tai buvo šiais metais šeštosios futbolo rungtynės ir naumiestiškieji jas visas laimėjo bendra pasekme 26:1. Tai parodo, kad Ž. Naumiesčio įgulos karių futbolo komanda yra pajėgiausia šioje apylinkėje. Dar yra numatyta žaisti su Plungės ir Šiaulių futbolininkais. J. Kervys

2. ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Liepos 29 d. buvo mokomojo eskadrono ir mokomosios kalvės baigusiųjų išleistuvės. Mokomojo eskadrono šią laidą I-ju baigė 2. esk. eilinis Petuška Vladas, II-ju 2. esk. Klimauskas Jonas ir III-ju 1. esk. eil. Baciūška Vladas. Pulko vadas plk. ltn. Labutis baigusį pirmuoju eil. Petušką Vladą apdovanojo sidabrinium laikrodžiu su grandinėle, antruoju — eil. Klimauską Joną nikeliniu laikrodžiu su grandinėle ir visus tris pakėlė į grandinio laipsnį.

Mokomosios kalvės šį kursą pirmuoju baigė 3. art. pulko eil. Vilimaitis Bronius ir II-ju 3. esk. eil. Jermala Juozas. Pulko vadas 3. artilerijos pulko eil. Vilimaitį Bronių ir 3. eskadrono eil. Jermalą Juozą, kaip baigusius labai gerai — apdovanojo: pirmąjį sidabrinium laikrodžiu su grandinėle ir antrąjį nikeliniu laikrodžiu su grandinėle. J. Figūrinas

5. PĖST. PULKO 2 kuopos aspirantai kandidatai rugpiūčio 3 d. turėjo I papildomą pratimą kovos šoviniais. Šaudė gerai. Asp. kand. Emilijonas Misevičius iš 5 šūvių išmušė visus 60 taškų. Ir bandomąjį šūvį pataikė į 12. Vienas išmušė 59 taškus ir 5 po 58.

Rugpiūčio 4 d. 3. artilerijos pulkas žaidė draugiškas krepšinio rungtynes su 5. pėst. pulko aspirantų-kandidatų būrio krepšinio komanda. Rungtynes laimėjo 3. artilerijos pulkas 31:22. A. K.

PAGERBIAMAS KARŽYGYS J. LTN. JURGIS SIDARAVIČIUS. Ir Zarasų krašto žemė yra visur aplaistyta mūsų savanorių — tautos gynėjų krauju. Dabar Zarasų krašto visuomenė, ūkininkai, organizacijos ir jaunuomenė stengiasi tuos karžygius pagerbti. Antaliepties ir Daugailių visuomenė rugpiūčio 27 d. pašventins už jos lėšas pastatytus paminklus j. ltn. Jurgiui Sidaravičiui. Jis žuvo 1919 m. rugpiūčio 24 d. Antalieptės vl., Balčių dvaro laukuose. Jauno karžygio atminimui įamžinti Antalieptės visuomenė stato paminklą karžygio žuvimo vietoje, o Daugailių visuomenė — amžinojo poilsio vietoje. Iškilmingas paminklų pašventinimas įvyks rugpiūčio 27 d. Į paminklų pašventimo iškilmes žada atvykti 1. pėst. D. L. K. Gedimino pulko karininkai ir buvusieji karžygio draugai. Taip pat atvyks ir pulko orkestras. Balčių dvaro laukuose bus atlaikytos iškilmingos pamaldos. Dabar vyksta pasiruošimo darbai. V. J.

4. PĖST L. K. MINDAUGO PULKAS. Atkeltas į 4. pėst. pulką stažuoti asp. kandidatų būrys suteikia kariniam gyvenimui savotiško gyvumo ir judrumo. Yra suorganizuotas asp. kandidatų oktetas, asp. kand. Zaganevičiaus vadovaujamas. Be to, organizuojama vaidintojų grupelė, kuri žada surengti keletą kultūrinių meniškų linksmavakarių. Būrys turi stiprią krepšinio komandą, kuri dažnai surengia draugiškas rungtynes su pulko karininkų arba su pulko rinktinės komandomis.

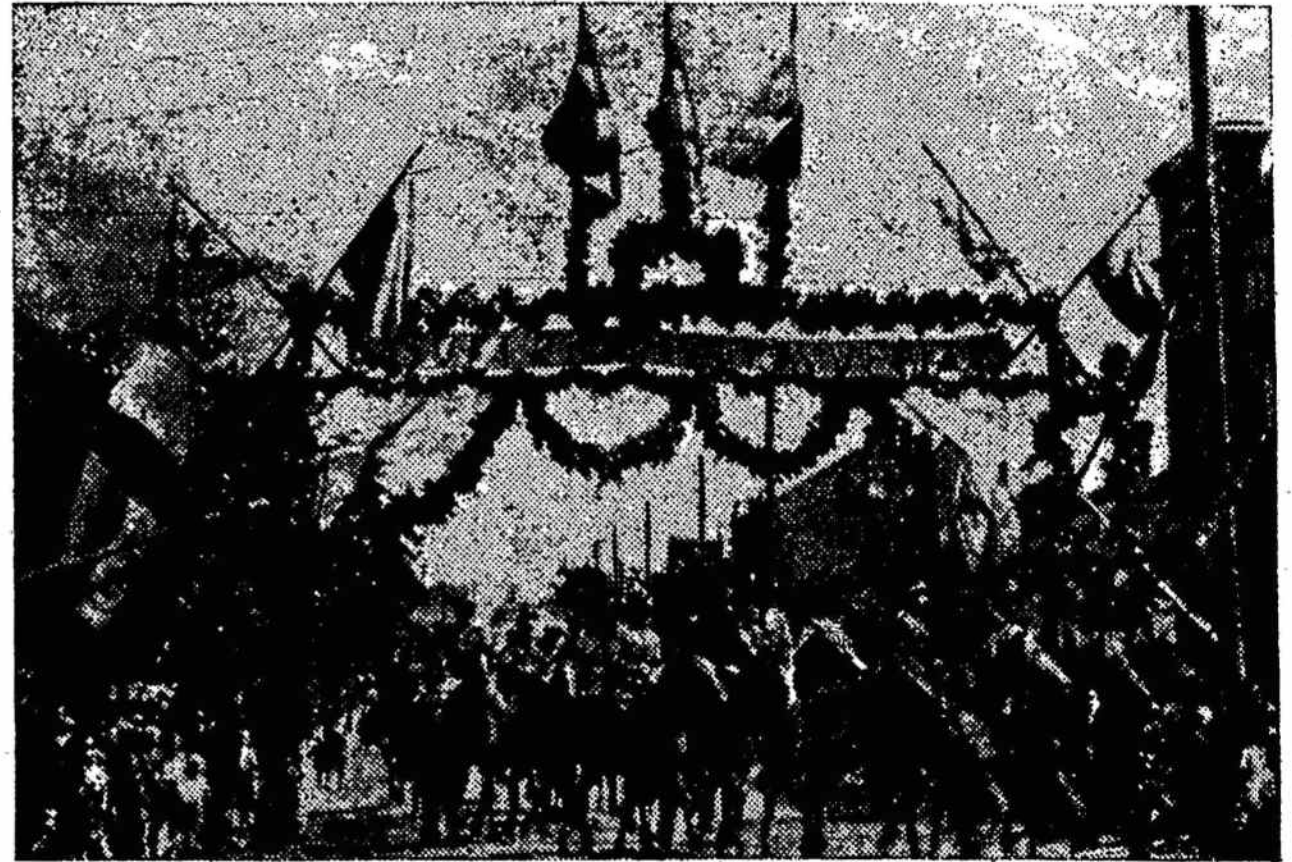
Rugpiūčio 27 d. 4. pėst. pulkas atliko Kaune (radiofone) kariuomenės pusvalandžio programą. J. Vilutis

MARIJAMPOLĖS ĮGULA. Rugpiūčio 6 d. art. pulko grupė surengė raitųjų rungtynes. Laimėjo: I. vietą kumele „Teta“ eil. Garbačiauskas, II. vietą arklių „Revizorius“ gr. Navickas, III. vietą arklių „Kardas“ gr. Balinskas, IV. vietą arklių „Prūsokas“ eil. Baleiką. Iš liktinių puskarininkių laimėjo: I. vietą kumele „Pagieža“ psk. Keidušis, II. vietą arklių „Paplatas“ psk. Česnakavičius, III. vietą arklių „Meilus“ vrs. Meiliušis. Po rungtynių laimėjusiems buvo dalijamos piniginės dovanos. J. psk. Gasiliauskas

ŠIAULIŲ ĮGULA. Pėstininkų pulko krepšinio komanda, atstovavusi Šiaulių įgulą ir laimėjusi I-mą vietą diviziono krepšinio varžybose, nesustojo vietoje, bet treniruojasi toliau. Sporto vadovo rūpesčiu komanda daro tarp vietinių sporto klubų ir kaimyninių įgulų draugiškas rungtynes. Vienos tokių rungtynių buvo rugpiūčio 5 d. su 2. inž. bataliono krepšinio komanda, kur pulkas laimėjo 60:14 (31:2).

Psk. Gulbinskas

ATSARGINIAI — KULTŪROS NEŠĖJAI. Alytaus apylinkės beveik visas kultūrinis bei visuomeninis veikimas yra atsargos karių rankose. Ypač aktyviai jų veikimas reiškiasi šaulių eilėse. Taip pat jie aktingai dalyvauja ir kitokio pobūdžio organizacijose. Kiekvienas atsargos karys turi išsirašęs „Kari“, „Trimitą“ bei kitus laikraščius ir domisi knygomis. J. Figūrinas

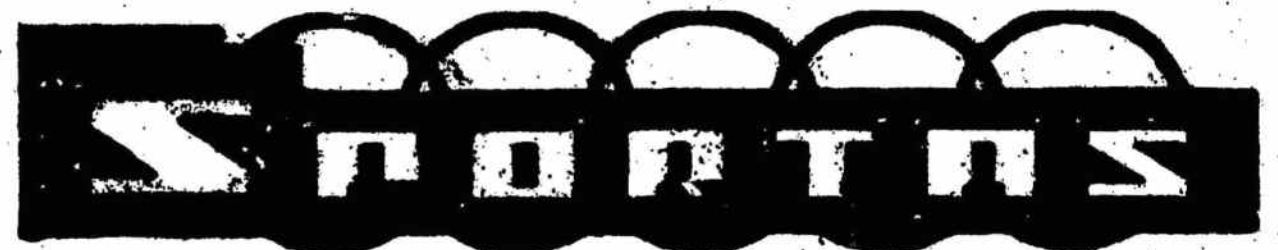
S. Kalvarijos šauliai raitininkai savo šventės iškilmėse

ŠAULIŲ ŠVENTĖ S. KALVARIJOJE. Rugpiūčio 6 d. S. Kalvarijos šauliai šventė savo 20 metų sukaktį. Į iškilmes atvyko švietimo ministras Dr. Bistras, kariuomenės atstovas b. gen. Tallat-Kelpša, šaulių Sąjungos štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Žukas ir kt.

Švietimo ministras Dr. Bistras keliolikai šaulių įteikė garbės ženklus ir pasveikino šaulius vyriausybės vardu. B. gen. Tallat-Kelpša sveikino šaulius krašto apsaugos ministro ir kariuomenės vado vardu.

Po parado buvo sportas, šaulės pašoko keletą tautinių šokių ir pagaliau 3 chorai padainavo po keletą dainų. Parapijos choras dainavo pritariant stygų orkestrui.

Po oficialinės dalies buvo bendri pietūs ir vakare šauliai surengė vakarą. Vaidino „Vakarinę dainą“.

KAUNE BUS ATIDARYTAS HIPODROMAS. Kūno Kultūros Rūmų dir. Augustauskas buvo sukvietęs spaudos atstovus, kuriems kpt. Andriūnas suteikė žinių apie žirginį sportą Lietuvoje, hipodromo įsteigimą ir t. t. Kpt. Andriūnas priminė, kad Lietuva iki šiol neturėjo hipodromo, tačiau dabar hipodromui įrengti Kaune gautas Karmelitų pusiasalis, kuris tvarkomas, pravedami takai ir kt. Hipodromui statyti daugiausia lėšų gaunama aukų būdu. Toliau kpt. Andriūnas nurodė, kokią naudą bus galima turėti įsteigus hipodromą ir dažnai rengiant arklių lenktynes. Arklių augintojai bus paškatunami auginti tik gerus anklus, bus galima padaryti arklių atranką ir t. t.

Žirginį sportą ugdant bei populiarinant, tenka turėti galvoje ir lėšų klausimą. Naparemdami pinigėmis premijomis arklių lenktynių dalyvių, negalime tikėtis gausaus jų dalyvavimo. Minimam tikslui lėšų bus galima surinkti iš žirginio sporto mėgėjų, bus įrengiamas totalizatorius, kad žiūrovai galėtų arklių lenktynėse išbandyti savo laimę, statydami už vieną ar kitą pasirinktą arklių ir t. t. Turėdami daugiau lėšų, ir provincijoje galėsime steigti hipodromus ir ten rengti arklių lenktynes. Tų lenktynių laimėtojai galės Kaune dar palenkyti dūl geresnės vietos. Be to, turint lėšų ir Kaune arklių lenktynes galės padažninti. Kitais metais tai bus bandoma

igyvedinti. Teikiamos premijos paskatins tose lenktynėse dalyvauti daugelį arklių augintojų. Lenktynių metu bus stengiamasi žiūrovams sudaryti gerų programų. Jojikams bus privaloma atitinkama uniforma. Gaunamas iš arklių lenktynių grynas pelnas bus skiriamas krašto žirgininkystei remti. Bus stengiamasi pagerinti mūsų žirgų veislę ir t. t.

Šiomet rengiamos žirginio sporto rungtynės Kaune įvyks rugpiūčio 12—16 d. Jose dalyvaus mūsų kariuomenės karininkai, puskarininkiai, valst. Kėdainių žirgynas ir daugiau kaip dešimts Lietuvos žirgų augintojų. Rugpiūčio 12—14 d. arklių lenktynės bus daugiau karinio pobūdžio. Jos vyks gusarų pulko rajone ir Kleboniškyje, vandentiekio rajone. Šių lenktynių tąsa rugpiūčio 14 d. bus naujame Kauno hipodrome. Tą dieną įvyks ir hipodromo atidarymas. Lenktynių laimėtojams karininkams ir puskarininkiams bus skiriamos kariuomenės dalių ir kt. dovanos, o civiliai arklių lenktynių dalyviai, kurie laimės pirmąsias vietas, gaus Kauno m. s-bės 3.000 lt. premiją ir keletą premijų po 1.000 lt. atskiroms lenktynių grupėms. Į rungtynes įeiti bilietų kainos bus nustatomos labai žemos.

PRADĖTAS 1940 M. L. KLASĖS FUTBOLO PIRMENYBĖS. Rugpiūčio 5 d. buvo pradėtos 1940 m. I rato L klasės futbolo pirmenybės. I rate bus sužaista 28 rungtynės, kurių didesnė dalis bus Kaune, o kitos Telšiuose ir Šiauliuose.

Pirmosios šio rato rungtynės buvo Kaune tarp Tauro ir LFLS, kurias laimėjo Taurus 3:2 (2:2). Rugpiūčio 6 d. Kaune buvusios pirmenybių rungtynės LGSF — ŠŠ Kovas baigėsi LGSF pergale 2:0 (1:0). Rugpiūčio 6 d. Telšiuose buvusiose pirmenybių rungtynėse visai nelauktai ŠMSK įveikė KSS 1:0. Ir Šiauliuose CJSO įveikė Sakalą 2:1 (0:1).

KAUNAS — VILNIUS. Šiomis dienomis Atletikos Sąjunga gavo iš Vilniaus Sporto apygardos siūlymą surengti Vilniuje rugpiūčio 26—27 d. tarpmiestines lengvosios atletikos rungtynes Kaunas — Vilnius.

PATVIRTINTAS FUTBOLO KOMITETAS. K. K. Rūmų direktorius patvirtino komitetą tokios sudėties: vadovas Čerekas, nariai lt. Dagys, Šopys, Gamziukas ir Dėdinas. Be to, dar bus paskirtas ir Darbo Sporto S-gos atstovas.

VOKIEČIŲ LAKŪNO REKORDAS. Vokiečių lakūnas Gableris pasiekė tarptautinį mažųjų lėktuvų lėkimo į tolį rekordą. Jis per 14 val. 30 min. nuskrido 1.915 kilometrų.

266 VALANDOS ORE. Broliai Moody jau 266 valandas išsilaikė ore, bet dar nenusileido, nors savo užsibrėžtą tikslą ir pasiekė, nes lengvuju lėktuvu ilgo skraidymo rekordą pralenkė. Buvo rekordas 218 val.

1939—1940 M. GAUSŪS FUTBOLININKAIS. Liepos 28 d. pasibaigė žaidimų įrašymo terminas 1939—1940 m. Lietuvos futbolo pirmenybėms. Į L klasės ir Kauno miesto pirmenybes įsirašė 741 futbolininkas. Daugiausia įrašė ŠŠ Kovas, viso 102 futbolininkus; kiti klubai įrašė: Hapoel 93, Makabi 88, LGSF 85, Taurus, 78, LFLS 74, Darbo Sportas 74, ŠMSK 38, AP LGSF 37, Olimpija 27, CJSO 22, šiaulių Sakalas 12 ir KSS 11.

SPORTO DIENA RASEINIUOSE. Rugpiūčio 6 d., Raseiniuose įvyko estafetinis bėgimas per miestą. Varžybose dalyvavo: Raseinių igulos karių, vietos šaulių sporto klubo „Šarūno“ ir darbo klubo k-dos. Pirmąją vietą laimėjo Raseinių igulos karių k-da, kartu laimėdama 2-rus metus iš eilės Raseinių miesto savivaldybės paskirtą pereinamąją dovaną — taurę. Antrąją vietą užėmė šaulių sporto klubo „Šarūno“ k-da ir trečioje vietoje pasiliko darbo klubo k-da. Aidelis

KAS NAUJA LIETUVOJE

PERKŪNAS NUTRENKĖ SEIMO NARĮ KL. GRAUŽINĮ. Rugpiūčio 7 d. Ukmergės aps. buvo vėl smarki audra, kurios auka tapo perkūno nutrenktas 49 metų amžiaus seimo narys Kl. Graužinis. Jis nutrenktas savo ūky Kurkliuose. Paliko žmoną ir keturis vaikus. Į laidotuves iškvieštas jo brolis, Lietuvos pasiuntinys prie šv. Sosto.

PASKELBTAS PILIETYBĖS ĮSTATYMAS. Resp. Prezidentas paskelbė Lietuvos pilietybės įstatymą. Juo pilietybę įgyja gimimu: santuokinis vaikas, kurio tėvas yra Lietuvos pilietis; nesantuokinis — kurio motina yra Lietuvos pilietė. Nežinomų tėvų vaikas, rastas Lietuvoje, laikomas joje gimusiu. Šeimyniniu ryšiu įgyja: ne Lietuvos pilietė, susituokdama su Lietuvos piliečiu; priimto Lietuvos piliečio žmona, jei pareiškia norą; priimto Lietuvos piliečiu vaikai; Lietuvos pilietybę atgavusios moters vaikai; ne Lietuvos pilietės vaikas, kuris įteisinamas ligi 18 metų amžiaus, jei jo tėvas yra Lietuvos pilietis.

Lietuvis gali būti priimtas Lietuvos piliečiu, jei jis apsigyvena Lietuvoje. Lietuvos pilietis gali būti pripažintas netekusiu Lietuvos pilietybės, jei jis bent dvejus metus negyvena Lietuvoje, nutraukia ryšius su Lietuvos gyvenimu. Pilietybės netekęs ar ją atimtas nustoja teisės turėti Lietuvoje nekilnojamąjį turtą.

PRIE „MAISTO“ 30 NAUJŲ NAMŲ. Šiomet gyva statyba ir Kauno priemiesčiuose. Ypač prie „Maisto“. Ten dabar statoma apie 30 įvairių namų.

NUFOTOGRAFAVO VISAS KAUNO ARKIVYSKUPIJOS BAŽNYČIAS. Fotografas mėgėjas Juozas Liūnas iš Linkuvos valsčiaus šią vasarą apkeliavo visą Kauno arkivyskupiją ir nufotografavo visas 134 bažnyčias. Be to, surašė dar ir kiekvienos bažnyčios trumpą istorijėlę. Tai jis padarė per 2 mėnesius. Dabar J. Liūnas fotografuoja Kaišiadorių vyskupijos bažnyčias ir žada apkeliauti ir kitas vyskupijas.

UŽSIENIO LIETUVIAI DARBO TALKOJE. Rugpiūčio 7 d. Šventojoj prasidėjo trečioji ir paskutinioji talkininkų paima. Į ją daug prašymų nepatenkino. Joje dirba Trakų aps. komendantas plk. Žutautas, žurnalistai: V. Rastenis, S. Miglinas ir V. Švėgždinis. Be to, joje dirba ir Amerikos lietuvis studentas Liūtas ir Anglijos lietuvis Pr. Puodžiūnas.

BYLOS DĖL VALIUTOS SPEKULIACIJOS. Užsienio valiutos operacijoms tvarkyti įstatymas už valiutinius nusikaltimus numato penkeriopą sandėrio sumą arba iki 5000 lt. pabaudos ir 6 mėn. arešto.

Jau yra apie 100 įsiteisėjusių bylų valiutos kontrabandininkams. Mendelis Melomedas nubaustas 1700 litų bauda už mažą sumą. Tačiau Izaokas Krygeris jau sumokėjo 90.000 litų baudos.

PABĖGO DU KALINIAI. Prieš kelias dienas iš Kauno IX forto kalėjimo, nužudę kalinių prižiūrėtoją ir pagrobę jo ginklą, pabėgo du kaliniai: J. Baranauskas, nubaustas 1936 m. už plėšimus 7,5 m. kalėjimo ir Pr. Šablevičius, net 8 kartus baustas už vagystes ir karinių daiktų pasisavinimą. Pirmas tvirto kūno sudėjimo, vidutinio ūgio, plaukai juodi, kakta aukšta, be dviejų dantų, antrasis — laibas, mažas, kuprotas, šveplas, be trijų dantų. Už plėšikų sugavimą Saugumo Departamentas yra paskyręs 1000 lt. premiją.

SUDEGĖ ŽIDIKŲ MIESTELIS. Rugpiūčio 7 d. rytą sudegė Židikų miestelio 11 gyvenamųjų ir apie 20 negyvenamųjų namų. Gaisras kilo iš Žemės Ūkio Kooperatyvo.

ĮSISTEIGĖ SPAUSTUVĖ ALYTUJE. Šiomis dienomis Alytuje įsisteigė nauja, lietuviška, moderni spaustuvė. Prie jos veikia ir moderni rišykla. Iki šiol Alytų tebuvo tik viena maža spaustuvėlė.

STATYS MEDŽIOKLINIUS NAMUS. Pastačius medžioklinius namus ant Metelių ežero kranto, netolimoj ateity numatoma tokių namų pastatyti Trakų, Zarasų, Panevėžio, Kretingos apskrityse ir kitose vietose.

DAUG GULBIŲ LIETUVOJE. Žuvintų ežere dabar gyvena 16 gulbių. Dvi poros gulbių jau išsiperėjo gulbiukus: viena 7, o antra — vieną. Pavasarį Žaltyčio ežere gyveno net 30 gulbių, bet paskui liko tik viena pora, kuri išsiperėjo 6 gulbiukus ir čia gyvena. Gulbės yra visai nebailios. Ypač nebijo vaikų, kartais net taikosi vaikams įžnybti.

POLITIKOS APŽVALGA

KĄ SVARSTYS MASKVOJE. Prancūzų laikraštis „Excelsior“ rašo, kad per karinių misijų pasitarimus bus paliesti ir Tolimųjų Rytų klausimai, bet daugiausia dėmesio kreips į Vakarų. Bus paliesti klausimai, jeigu Sovietų Sąjunga turėtų padėti Lenkijai, Rumunijai ir Graikijai, taip pat anglų-prancūzų garantijos Baltijos valstybėms, karo aviacijos bendradarbiavimas rytuose ir vakaruose, laivynų bendradarbiavimas Baltijos, Vokiečių, Juodojo ir Viduržemio jūrose ir t. t. Pareiškama, kad esą Lenkija ir Rumunija sutikusios leisti pasinaudoti Sovietų Sąjungos karo lėktuvams jų bazėmis.

PAKVIETĖ LENKUS Į PASITARIMĄ. Sovietai paprašė Lenkiją, kad ji atsiųstų savo delegaciją į Anglų — Prancūzų — Sovietų karinių misijų pasitarimus Maskvoje.

ČEKOSLOVAKŲ TAUTINIAI DALINIAI UŽSIENYJE. Anglų darbiečių partijos atstovai gavo oficialų pranešimą, kad Anglijos ir Prancūzijos teritorijose kuriama čekoslovakų kariuomenė. Dėl minimos kariuomenės kūrimo smulkmenų netrukus bus padaryti atitinkami nutarimai. Politinis šios čekoslovakų kariuomenės Prancūzijoje ir Anglijoje vadovas bus buvusis čekoslovakijos respublikos prezidentas Dr. Ed. Benešas.

LENKŲ LEGIONIERIŲ KONGRESAS. Prieš 25 metus, t. y. 1914. VIII. 6., J. Pilsudskio vadovaujamas iš Krokuvos išėjo į Didįjį karą kariuoti per 150 lenkų dalinys „kadruvka“. Šiai sukakčiai pagerbti š. m. rugpiūčio 6 d. Krokuvoje įvyko lenkų legionininkų kongresas, į kurį suvažiavo per 100.000 žmonių. Jų tarpe buvo ir aukštieji valstybės pareigūnai.

Kongreso metu Lenkijos maršalas Rydzas-Smigly pasakė kalbą, kurioje, greta iškeltų maršalo J. Pilsudskio nuopelnų ir „kadruvkos“ dalyvavimo Did. kare reikšmės, buvo pareikštas Lenkijos nusistatymas dėl Dancigo. Maršalo kalba buvo aiški ir griežta. Jis pabrėžė, kad Lenkija nepripažįsta tos teisės, kuri leidžianti vieniems imtis, kitiems tik atidavinėti. Kiekvienas pasikėsinimas bus atremtas jėga. Dancigo bylos Lenkija neiškėlus; ją iškėlė kiti. Lenkija nuolaidų nedarysianti ir nesiimsianti gėdos. Kas galvoja kitaip, tas klysta. Po maršalo kalbos visa minia šaukė: „Į Dancigą! Į Dancigą!“

LENKAI ĮSPĖJO DANCIGO SENATĄ. Dancigo senatas buvo įteikęs Lenkijai notą, kurioje sakoma, kad jis tik savuosius muitininkus laikys tikraisiais muitininkais, prikišdamas, jog lenkų muitininkai einą slaptosios žvalgybos pareigas. Lenkijai į tai atitinkamai reagavus, Dancigo senatas nusileido ir sutiko gerbti lenkų muitininkų teises Dancige.

KROATAI GAUS AUTONOMIJĄ. Netrukus būsiąs pasirašytas Jugoslavijos vyriausybės susitarimas su kroatų vadu Mačeku. Kroatai gausią autonomiją tam tikroje Jugoslavijos teritorijoje.

KARIUOMENĖ TRAUKIAMA Į PASIENIUS. Anglų laikraštis „Times“ pabrėžia, kad šiuo metu vokiečiai ir italai esą sutraukę į kariuomenės eilės apie 3 milijonus karių manevrams. Vokiečiai savo karius telkia Lenkijos pasienyje, o italai paliai Prancūzijos ir Šveicarijos sienas. Vokiečių ir italų kariai savo punktus pasieks apie rugpiūčio 17 d. Tas pats laikraštis primena, kad ir pr. m. rugpiūčio mėn. Vokietija buvo pašaukusi manevrams 1.750.000 vyrų prie Čekoslovakijos pasienio.

JUNGTINIS ORO PRATIMAS. Šią savaitę Prancūzijoje buvo įvykę prancūzų ir anglų karo lėktuvų naktiniai pratimai, kurie užtruko apie 3 dienas. Dalyvavo apie 300 anglų lėktuvų.

IR LENKAMS PRIKIŠA. Italų laikraštis „Resto de Carlins“ prikišia lenkams dėl jos netolerancijos kitų tautybių, gyvenančių Lenkijos teritorijoje, atžvilgiu. Lenkijai primenamas jos elgesys su Lietuva ir Čekoslovakija. Minimas laikraštis pabrėžia, kad tikroji taika tegali būti pagrįsta šventomis teisės idėjomis.

Vokiečių telegramų agentūra spėja, kad šis lenkams kartus straipsnis esąs rašytas Vatikanui artimo asmens.

NUTRAUKTOS BRITŲ-JAPONŲ EKONOMINĖS DERYBOS, nes abi šalys griežtai laikosi savo pažiūrų. Japonai dėl šių derybų nutraukimo kaltina Amerikos Jungtines Valstybes, kurios pastūmusios Did. Britaniją į užsispyrimą.

MONGOLIJOS — MANDŽIŪRIJOS PASIENYJE kautynės tarp Sovietų ir japonų tebesitęsia. Anglų laikraštis „Daily Telegraph“ praneša, kad japonų — mandžiūrų lėktuvai puolę sovietų-mongolų pozicijas, bet pakilę sovietų lėktuvai toli nusiviję japonų lėktuvus ir 11 jų numušę. Taip pat ir sausumoje japonai buvę gerokai apkulti.

AMERIKOS AVIACIJOS ŠVENTĖ. Rugpiūčio 2 d. Amerikos Jungtinių Valstybių karo aviacija minėjo savo įsteigimo XXX m. sukaktuves. 1909 metais broliai Orvilis ir Vilburas Wright'ai pasistatė pirmąjį karinį lėktuvą ir išmokė keletą lakūnų. Už tai jiems buvo sumokėta 30.000 dolerių. Dabartiniu laiku A. J. V. karo aviacija turi daugiau kaip 5.500 lėktuvų. Šventės proga įvyko masinis karo aviacijos lėktuvų lėkimas viršum svarbiausių miestų. Šiame milžiniškame oro parade ir žygyje dalyvavo lygiai 1000 karinių lėktuvų.

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis

Kaunas, Miškų g-vė 18, „K A R Y S“ Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius

Redaktorius

Kapitonas Simas Urbonas

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos.

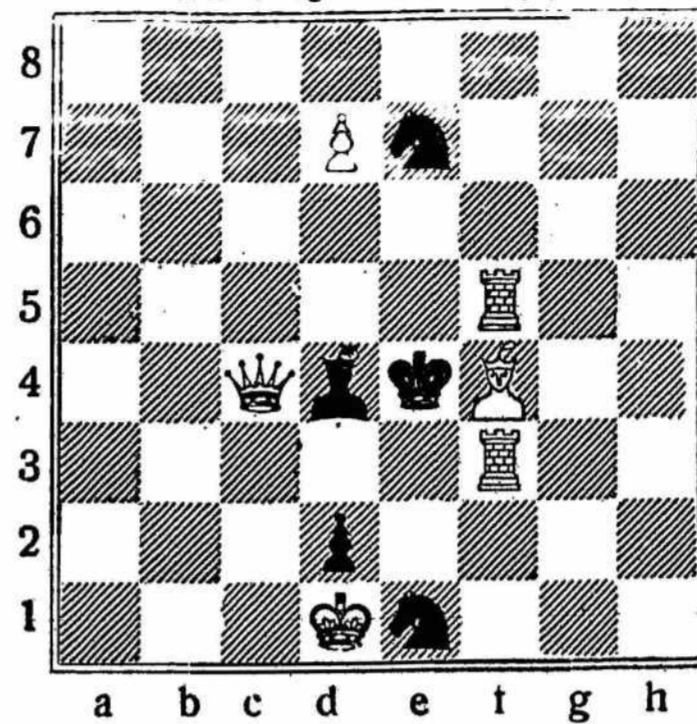
Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksliviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

ŠACHMATAI

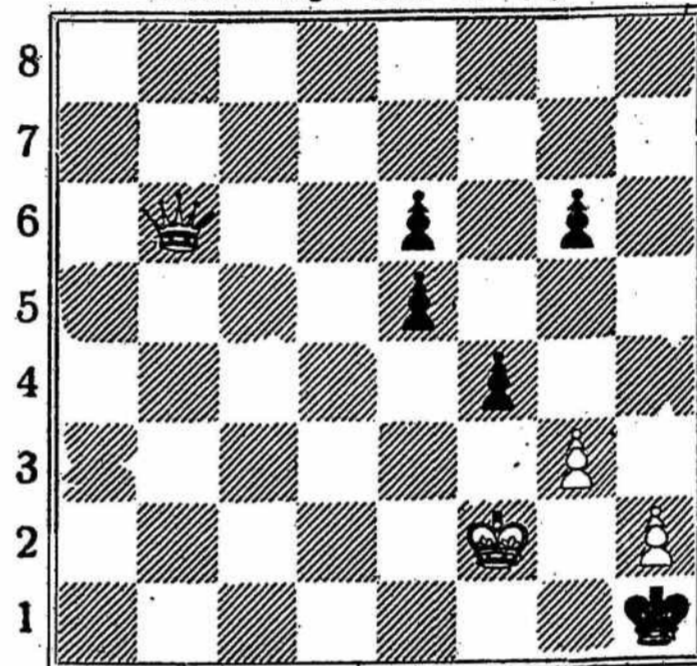
Uždavinių sprendimo konkursas!

Uždavinys Nr. 17 (5)

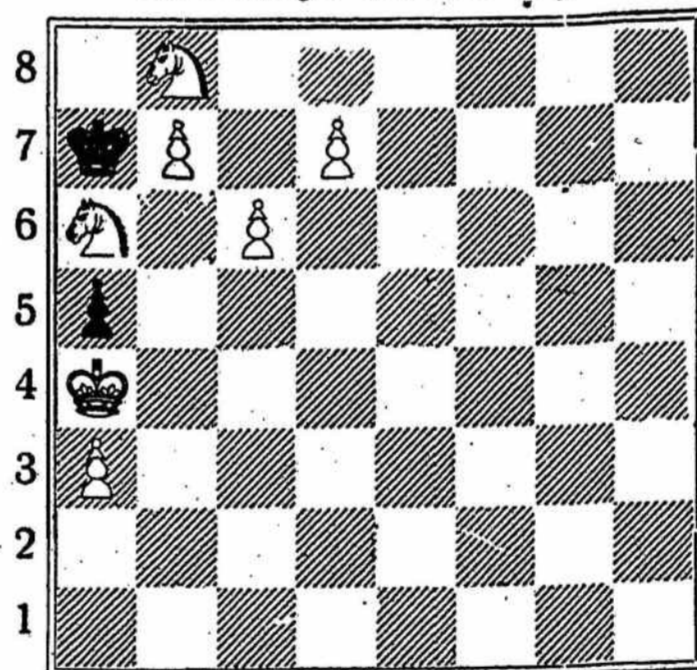
Matas dviem ėjimais

Uždavinys Nr. 18 (6)

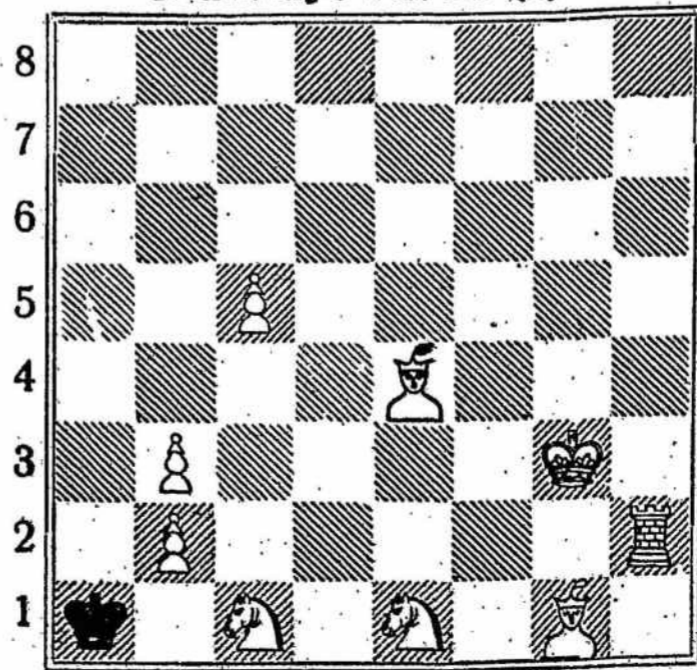
Matas trim ėjimais

Uždavinys Nr. 19 (7)

Matas trim ėjimais

Uždavinys Nr. 20 (8)

Matas trim ėjimais

PRADEDANČIŲ KOMPONISTŲ DĖMESIUI!

Iš įvairių kariuomenės dalių vietų gauname nemaža šachmatų uždavinių, kurių dauguma tačiau klaidingi arba labai silpni. Daugumos pradedančių komponistų pagrindinė silpnybė, kad jie, neturėdami dar reikiamo prityrimo, užsimoja komponuoti uždavinį iš 3-jų 4-rių ir daugiau ėjimų, prigrūdami pilną lentą figūrų. Kai kurių mums atsiųstų uždavinių sprendimų pirmieji ėjimai su šachu, kas pagal taisykles neleistina. Kiti uždaviniai su dviem ir net daugiau sprendimų. Kartais autorius pažymėta, kad matas turi būti trimis ėjimais, o tikrumoj matas yra dviem ėjimais ir t. t. Tačiau gauname, ypač paskutiniu laiku, ir visai gerų, savo komponistų sukurtų uždavinių.

Pradedantiems patartume pradžioj komponuoti uždavinius 2-jų ėjimų su mažiau figūrų. Pasirinktai idėjai apdirbti medžiaga turi būti naudojama kuo ekonomiškiausiai. Vengti visko be ko būtų galima kaip nors apsieiti. Geras strategas ir mažą jėgą moka taip panaudoti, kad ji atstoja keliskart stipresnę, tačiau nesumaniai naudojamą jėgą. Kai šios sąlygos bus pilnumoj išlaikytos, tuomet ir uždavinys išeis grakštus ir įdomus.

BRANGŪS ŠACHMATAI

Vienoje Sov. Rusijos žemės ūkio ir namų pramonės parodoje išstatyta originalus šachmatų komplektas, kurio didelės figūros ištętos iš dramblio ir marmuro kaulų. Šie kruopštus ir meniškai atliktos rankų darbo šachmatai atrodo labai įspūdingai. Šachmatų dirbėjas N. Nikulinas šiais metais Nev-Jorko parodoj yra išstatęs savo darbo labai mažus šachmatų, kurių didžiausia figūra — karalius — yra vos 6 milimetrai aukščio.

Amžinoji jūrininkų palydovė — žuvėdra

Vincas Pietaris. IŠ MANO ATSIMINIMŲ. V. Pietario raštai. I. Skaitymų biblioteka Nr. 18. „Žinija“. Kaunas 1939 m. 235 + 5 nen. pusl. Kaina Lt 2.

Malonu, kai dažnokai po Beverčių verstinių raštų į rankas patenka šie „Žinijos“ išleisti V. Pietario atsiminimai. Juo labiau, kad pirmąją laidą dabar sunkoka rasti ir tuo pačiu šie atsiminimai negalėjo paplisti dabartinės skaitančios kartos tarpe. Atsiminimuose išspausdinti penki rašiniai: apie save, šeimyniniai atsiminimai, Žiūriai Gudeliai, Žiūrių Gudelių apygardos, apie Sūduvą.

Iš pirmojo rašinio platokai sužinota apie V. Pietario jaunystę, kiek mažiau duomenų apie mokymąsi gimnazijoje ir universitete, nieko nėra apie jau subrendusį Pietarį. Trys kiti rašiniai plačiai aprašo V. Pietario gimtąjį kraštą. Paskutiniame daugiausia Zannonio žemėlapiu remiantis bandoma nustatyti Sūduvos ribas ir išspręsti sūduviečių sąvoką.

Kuris nėra aplamai ką nors V. Pietario raštų skaitęs, vis viena jau iš šių atsiminimų susidarys vaizdas apie V. Pietario literatūrinį palinkimą, rašymo būdą; supras iš ko jis pats ėgijo tą literato dovaną, jausmingumą. Šiais atsiminimais V. Pietaris daug paliko savojo gimto kampelio praeičiai pažinti, duoda medžiagos ir tuometiniam tautiniam sąjūdžiui suprasti.

Atsiminimų turinio neliesdamas, paminėsiu vieną mintį, kuri kilo knygą perskaičius — dėl panašių raštų skelbimo būdo. Jau J. Basanavičius, leisdamas pirmą laidą, rado reikalo pridėti sąvųjų prierasų, pastabų, kurie padėtų anuos laikus ir įvykius suprasti, juose orientuotis. Skaitymų bibliotekos tvarkytojas ir redaktorius A. V. (aičiulaitis) įvade irgi pažymi: „Tie autobiografiniai bruožai savo laiku literatūros istorikams turės dar būti palyginti, patikrinti ir panaudoti. Pagaliau šiaip istorikas čia irgi ras už ko užkliūtį; gal ne tiek už tų paties Vinco Pietario istorinių tyrinėjimų ir dažnų šioj srity aluzijų, kiek už ano meto gyvenimo vaizdo, kurį matome Lietuvoje buvus prieš 50—100 metų ir kurio tiesioginis liudininkas autorius yra buvęs“.

Jei jau 1905 m. J. Basanavičius šį tą paaškino pirmajai laidai, juo labiau tie paaškinimai reikalingi dabar. Dargi ne paaškinimai, bet ir platesnis tyrinėjimas, kai kurių įvykių palyginimas. Ką ir redaktorius randa reikalingu. Be šio tyrinėjimo atsiminimų išspausdinimas yra tik atlikto darbo dalis. Jau ir Basanavičiaus prierasai reikalingi pataisų. Juo labiau Basanavičiaus prierasų nepakanka rašiniui apie Sūduvą. Šiam rašiniui jau būtina reikėjo platesnio paaškinimo, nes ir mūsų istorinėje literatūroje jau rasime pakankamai medžiagos, jog Sūduva nesiribavo vien tik pašešupiu.

Dar ir dabar vietiniai gyventojai galėtų padėti atitaisyti kai kuriuos vietovardžius ir pavardes, kurių yra apšciai aprašant Žiūrių Gudelių apylinkę. Literatūrinis atžvilgiu tokie atitaisymai nebus esmingi, tačiau jie nustatys tikrumą. Šunskuose šiek tiek pagyvenus ir pasikalbėjus su gerai apylinkę žinančiais žmonėmis, paaškinėja, jogei kai kurių vietovardžiai yra nuslėpti. Pavyzdžiui, 201—215 pusl. minimas Noreikų kaimas iš tikrųjų yra Domeikų kaimas. O tojo kaimo gyventojas širmis yra Žilinskas, iš kur gimė garsusis mokytojas Tomas Žilinskas. Atsidėjus patikrinus, gal būt, ir daugiau šis tas paaškinėtų.

Dar šioje knygoje pasigendama nors ir trumputės Vinco Pietario biografijos, taip pat ir jo atvaizdo. Pažymėdami jogei tai yra V. Pietario raštų pirmas tomas, leidėjai tuo pačiu lyg ir pasižada išleisti ir kitus tomus, kurių III ir IV tomas 1921 m. išleido K. Bizauskas. Taigi biografijos pirmame tome labai pasigendama. O šiaip galima tik pasidžiaugti, kad „Žinija“ šiuos atsiminimus išleido ir linkėti jai greičiau kitus Pietario raštų tomus spaudai parengti.

V. S-tis

Mjr. Šiliaus RADIO TECHNIKOS PAGRINDŲ leidinio kaina jau nustatyta. Kariams, šauliams ir moksleiviams — 2 lt, o kitiems — 2 lt 80 ct.

Mokslas ir poilsis drauge

Darbo talkininkai šventojoje

J. Pranckūno nuotr.

Šventosios talkininkai domisi savo stovyklos spauda

J. Pranckūno nuotr.

Jachtų priplauka Šventojoje
Palangoje.

Žvejai išplaukia naktį į jūrą.

J. Pranckūno nuotr.

Dmt. Čibo nuotr.

Dmt. Čibo nuotr.

Jūros sūnūs — žvejai

DĖL GINTARO KRAŠTO

Kazys Karuža

Visi, kaip vienas,
Stosim,
Kovosim —
Būsime kieti, kaip plienas,
Ir pasirengę
Mirti
Kas dieną
Už lietuvišką gintaro kraštą!
Mes stiprūs,
Užsigrūdinę
Prieš bet kokią piktą jėgą.
Jei kas kurią dieną
Nelaisvės sunkią naštą
Mėgintų
Atvilkti į gintaro kraštą,
Mes jį pavaišinsim lietuviška drąsa,
Nupinta
Iš valios ir granatų!
Pasaulis težino —
Gyventi kėlėmės
Gaisrų pašvaistėse.
Dabar gyvename,
Kiekvieną pėdą
Savosios žemės
Krauju aplaistę mes.
Mes, isižiūrėję
Į Baltijos veidą
Bešvilpaujant vėjui,
Esam audringi,
Ryžtingi,
Kaip vėtroje šėlstanti jūra.

Dmt. Čibo nuotr.

DIEVO MYLIMOJ ŽEMĖJ

Mylėt Tėvynę nepabosta,
Kentėt už ją nėra graudu —
Ar saulė iš mėlynės glosto,
Ar žengsi rudenio gruodu.

Ar šypsos žavintis rytojus,
Ar sunkų vargą tematai —
Tau vis brangi šalis gimtoji,
Tave vilioja jos šlaitai.

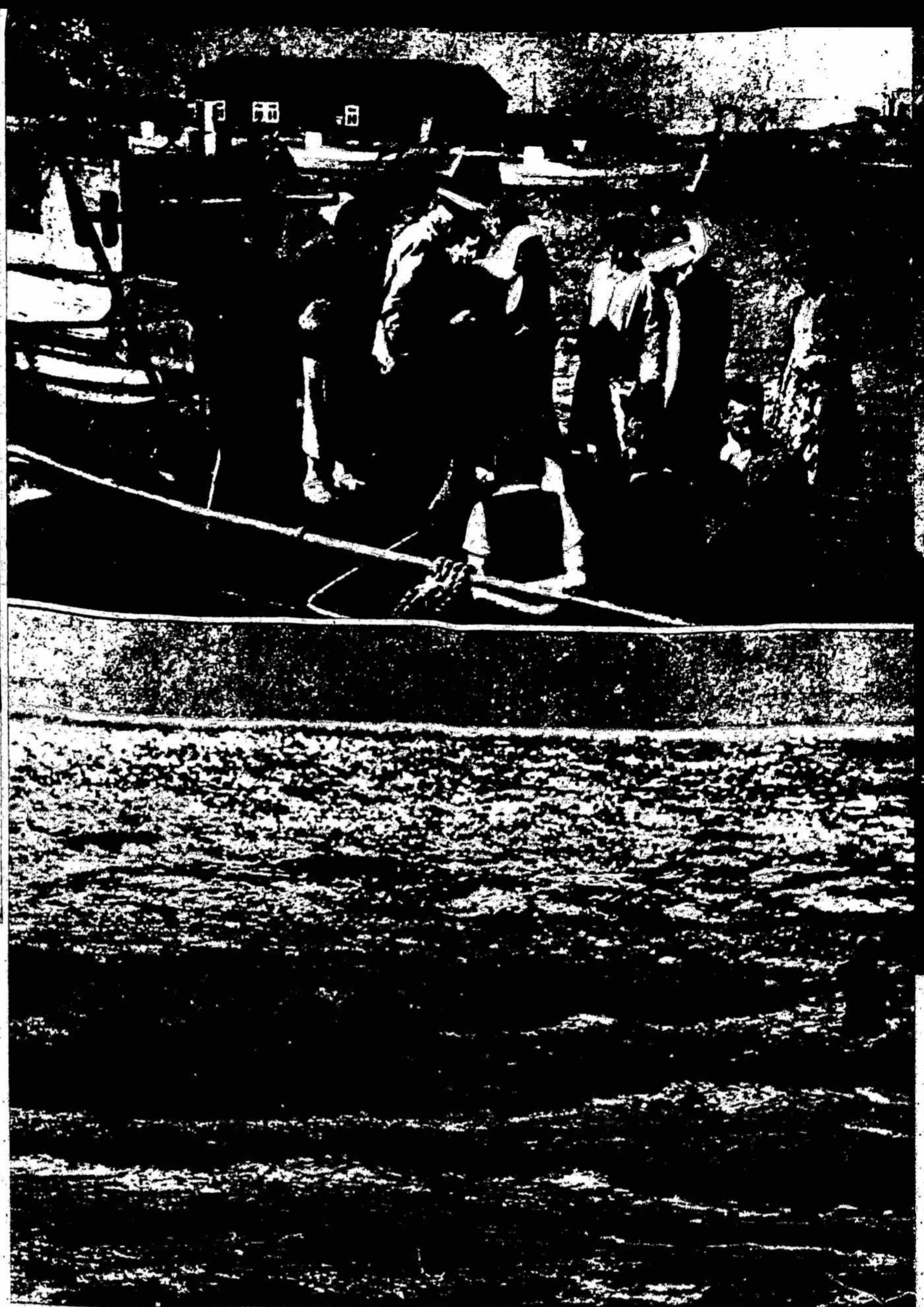
Kas pagiedos, kaip vėversėlis
Virš tavo tėviškės laukų,
Kas nuramins sugeltą sielą,
Kaip mielas gegužės ku-kū.

Jau kiek svetur ieškojo laimės,
Kiek plaukė marių vandenais —
Ir vis brangesnis lieka kaimas
Už miestą švytinčiais namais.

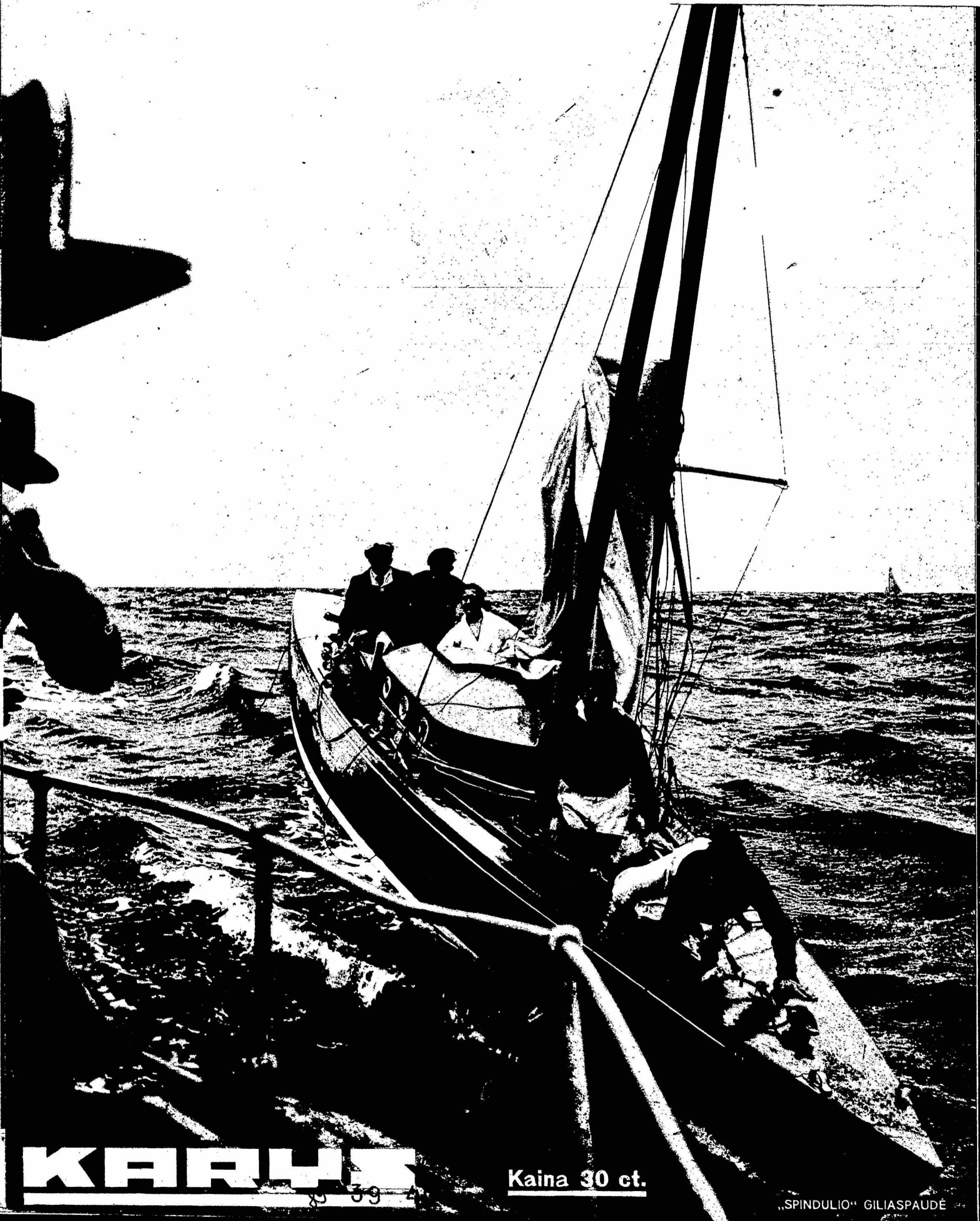
Kada sunku, tu pasiskųsti
Gali berželiui palauky;
Kad žiaurūs vėjai nebepūsty,
Prašai Dievulį ir tiki...

Tiki, jog Dievas myli žemę,
Kurios sultim tu gyveni —
Ir tau skaisti viltis vėl gema,
Ir tu — ne ašarų slėny!

M. L.

*Ekskursijos lanko-pajūrio apsaugos laivą, P. Labanausko
nuotr. Savo mielosios jūros bangose, Dmt. Čibo nuotr.
Palangos kopose, V. Palinausko nuotr.*

KARL

Kaina 30 ct.

„SPINDULIO“ GILIASPAUDĖ